

Darbenin Sağlığa Etkileri

“Sağlığa Darbe”

12 Eylül 2008

İnsan Hakları İhlalleri...

- 650 bin kişi gözaltına alındı 90 güne varan gözaltı sürelerinde ağır işkence gördü
- 1 milyon 683 bin kişi fişlendi
- 210 bin davada 230 bin kişi Sıkıyönetim Mahkemeleri'nde yargılandı
- 7 bin kişi için idam cezası istendi
  - 517 kişiye idam cezası verildi
  - 124 kişinin idam cezası Askeri Yargıtay tarafından onaylandı
  - Haklarında idam cezası verilenlerden 50'si asıldı

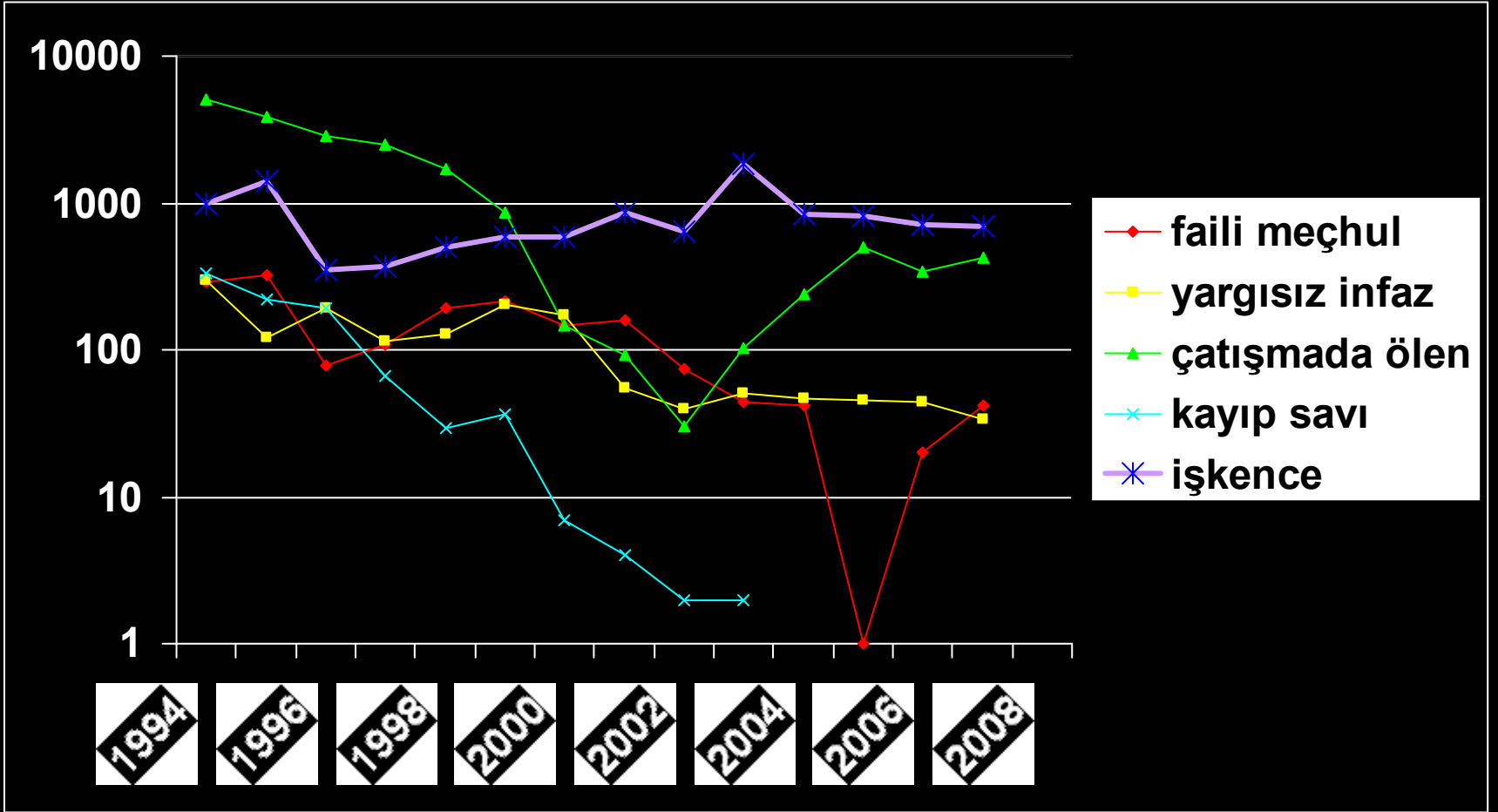

İnsan Hakları İhlalleri...

- Cezaevlerinde toplam 299 kişi yaşamını yitirdi
- 171 kişinin “işkenceden öldüğü” belgelendi
- 144 kişi kuşkulu bir şekilde öldü
- 14 kişi açlık grevinde öldü
- 16 kişi “kaçarken” vuruldu
- 95 kişi “çatışmada” öldü
- 73 kişiye “doğal ölüm raporu” verildi
- 43 kişinin “intihar ettiği” bildirildi

İnsan Hakları İhlalleri...

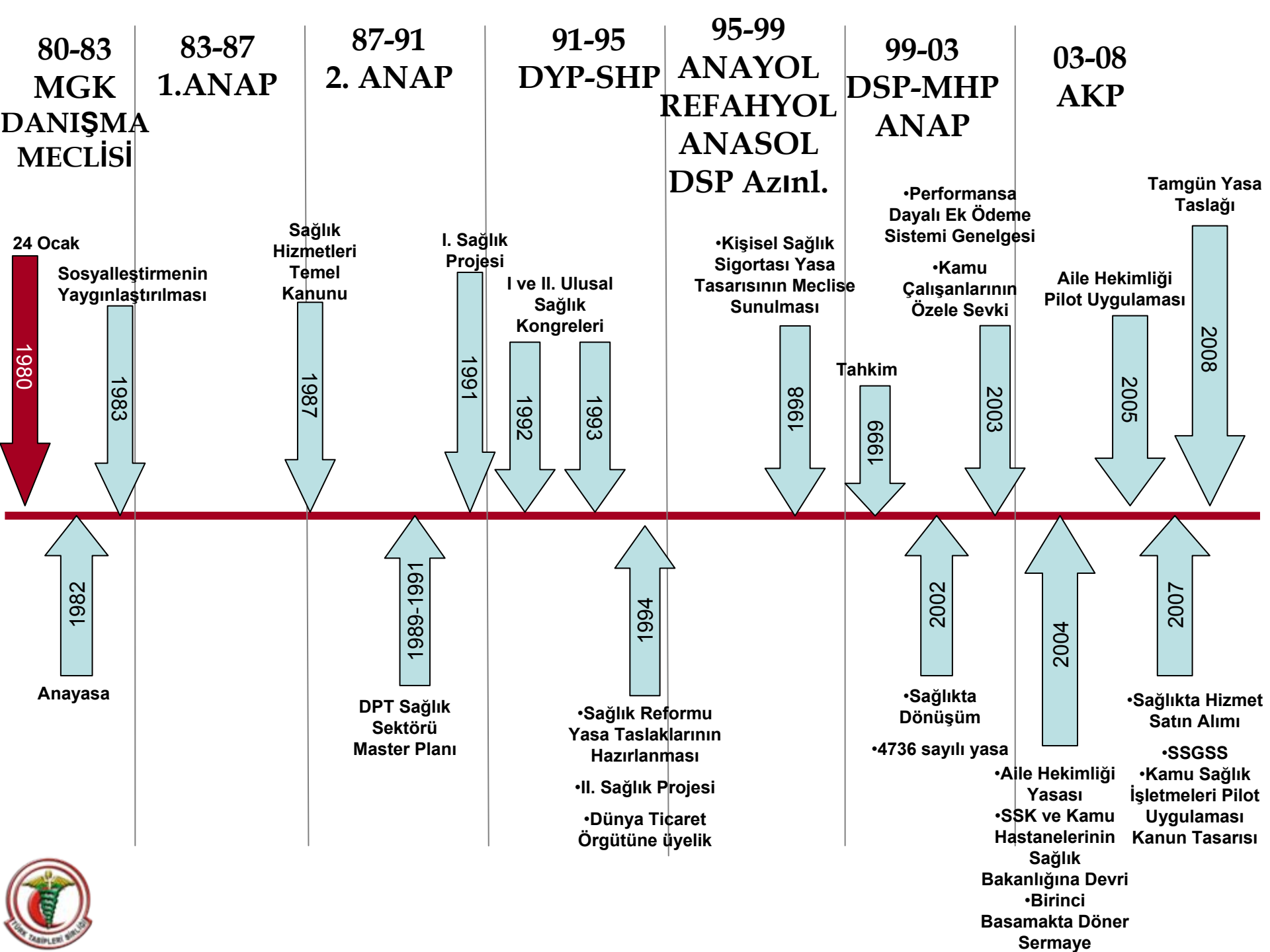

24 Ocak kararları ile başlayan, 12 Eylül darbesi ile ivme kazanan ve sosyal devletin tasfiyesine dek ilerleyen süreç, sağlık alanında doğrudan ve dolaylı olarak çok yıkıcı sonuçlara yol açtı.

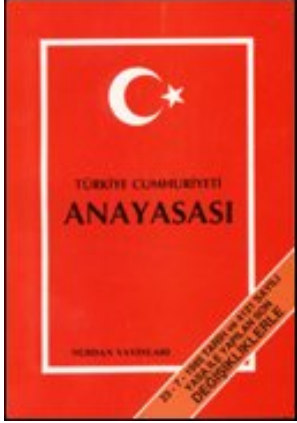
Sağlıkta derinleşen eşitsizlikler, sağlık çalışanları dışında darbe ile doğrudan ilintilendirilmeyen bir olgudur. Kuşkusuz son 28 yılda başa geçen iktidarlar da bu süreçte paylaşılmış bir sorumluluğa sahiptir. Amacımız sağlığa vurulan darbeyi ve bu darbenin sorumlularını nesnel, bilimsel kanıtlarla deşifre etmek ve bu kanıtların en geniş anlamıyla tüm kesimlere ulaştırılmasını sağlamaktır.

Darbe ve sonrasındaki süreçte sağlık hakkını gasp eden kararları veren ve eşitsizliklerin derinleşmesine yol açan darbeciler yargılanmalıdır.

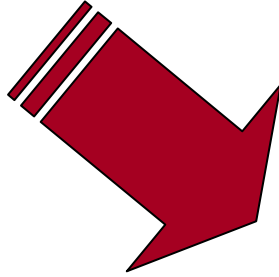

Sağlığa Yaklaşımın Dönüřümü

1961 Anayasası

“**Devlet** herkesin beden ve ruh sağlığı içinde yaşayabilmesi ve tıbbi bakım görmesini sağlamakla **ödevlidir**”

1982 Anayasası

“**Devlet**, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığını sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi arttırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini **düzenler.**”

Kalkınma Planlarında Sağlık...

- Beşinci ve altıncı kalkınma planlarında kamusal sorumluluk vurgusu varlığını sürdürmekte
- Yedinci ve sekizinci planlarda özelleştirmenin zemini hazırlanmakta
- Acil Eylem Planında sağlıkta özelleştirme biçimlendirilmekte
- Dokuzuncu kalkınma planında sürecin eşitsizliklerle sonuçlandığı belgelenmekte

V. Kalkınma Planı (1985-1989)

“Genel sağlık seviyesini yükseltmek amacıyla sağlık hizmetlerini eşit, sürekli ve etkili bir şekilde herkese ve yere ulaştırarak halkın beden ve ruh sağlığını korumak ve tıbbî bakım görmesini sağlamak temel ilkedir.”

VI. Kalkınma Planı (1990-1994)

“Sağlıklı bir toplum için sağlık hizmetlerinden vatandaşların en iyi şekilde faydalanmasını sağlamak amacıyla sağlık hizmetlerini eşit olarak, sürekli, dengeli ve yeterli bir şekilde herkese ve her yere ulaştırmak temel ilkedir.”

VII. Kalkınma Planı(1996-2000)

“Geleneksel olarak kamunun faaliyet gösterdiği alanlarda özel kesimin dinamizminden ve finansman gücünden yararlanılarak ekonomik ve sosyal alt yapı hizmetlerinin zamanında, yeterli miktar ve kalitede sağlanması yoluna gidilmesidir”

“Kamu hizmetlerinden yararlananların sağladıkları bireysel faydanın karşılığını ödemeleri esas olacaktır”.

VIII. Kalkınma Planı (2001-2005)

“Yatırımları teşvik politikalarının temel amacı; dünya ile entegrasyonu sağlamak, bilgi toplumuna erişmek ve yabancı sermayeyi özendirme”

Acil Eylem Planı

- Sağlık Bakanlığı yeniden yapılandırılacak
- Devlet hastanesi, sigorta hastanesi, kurum hastanesi ayrımı kaldırılarak tüm hastaneler tek bir çatı altında toplanacak
- Hastaneler idari ve mali yönden özerk bir yapıya kavuşturulacak
- Sağlık hizmetlerinin sunumu ile finansmanı ayrılacak
- Genel Sağlık Sigortası Sistemi ve Kurumu kurulacak
- Aile hekimliği uygulamasına geçilerek sağlam bir sevk zinciri kurulacak
- Özel sektörün sağlık alanına yatırım yapması özendirilecek

IX. Kalkınma Planı (2007-2013)

“Sağlık hizmetleri sunumunun bölgesel ve kent-kır düzeyindeki dengesizliği devam etmektedir...”

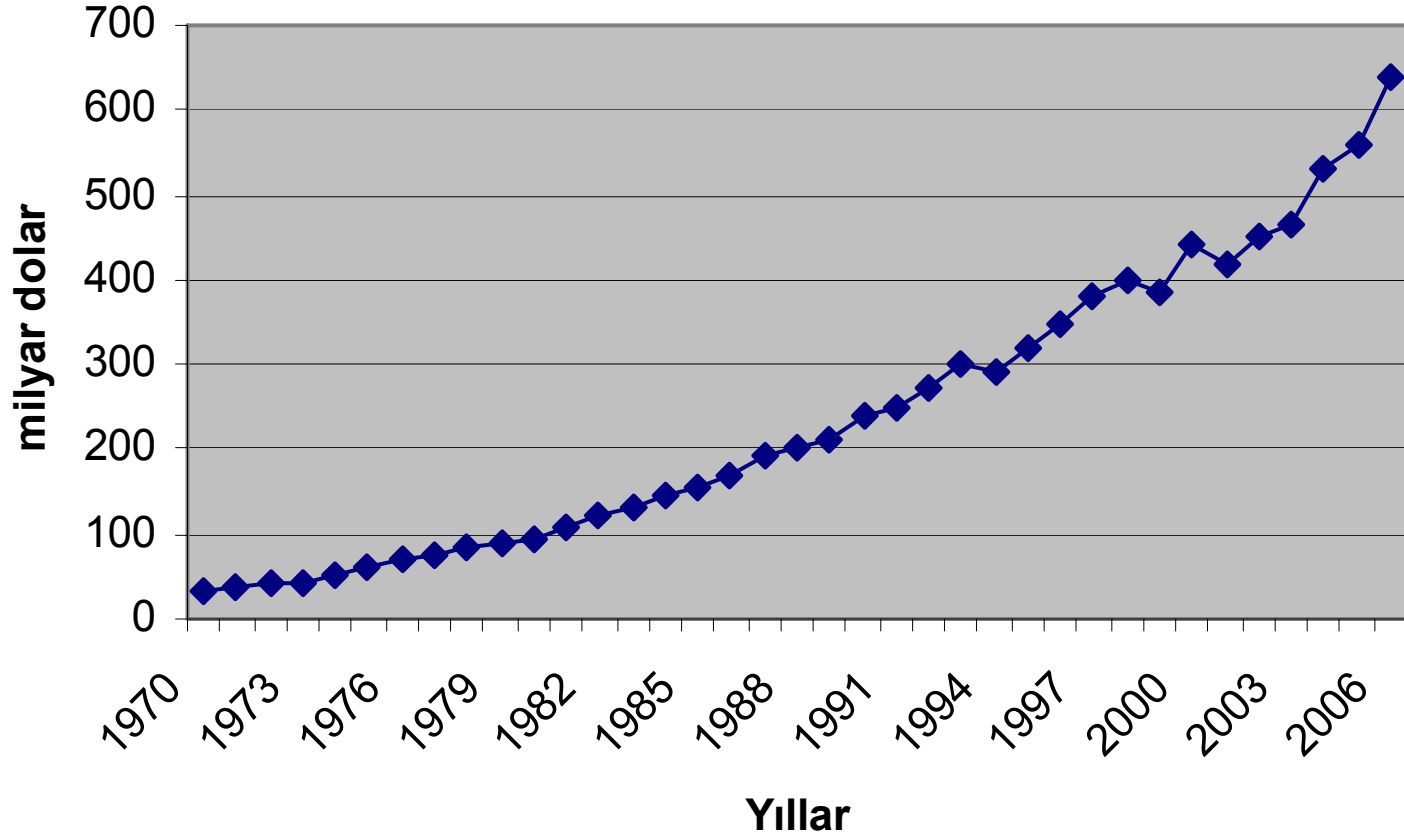
<http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/ix/9kalkinmaplani.pdf>

Ekonomik Arka Plan

GSMH'nın yıllar içindeki değişimi

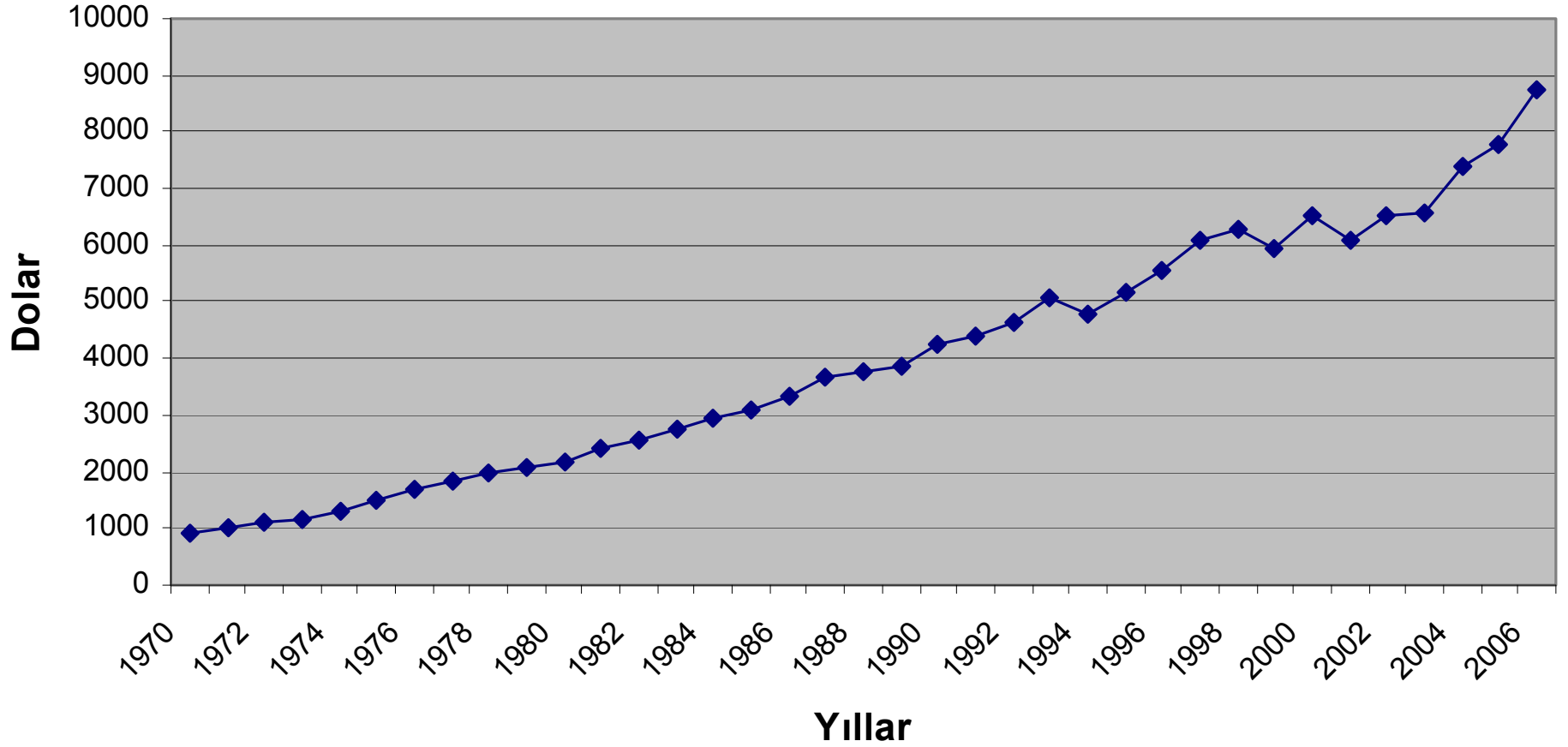

Ülkemizde GSMH yıllar içinde artış göstermiştir

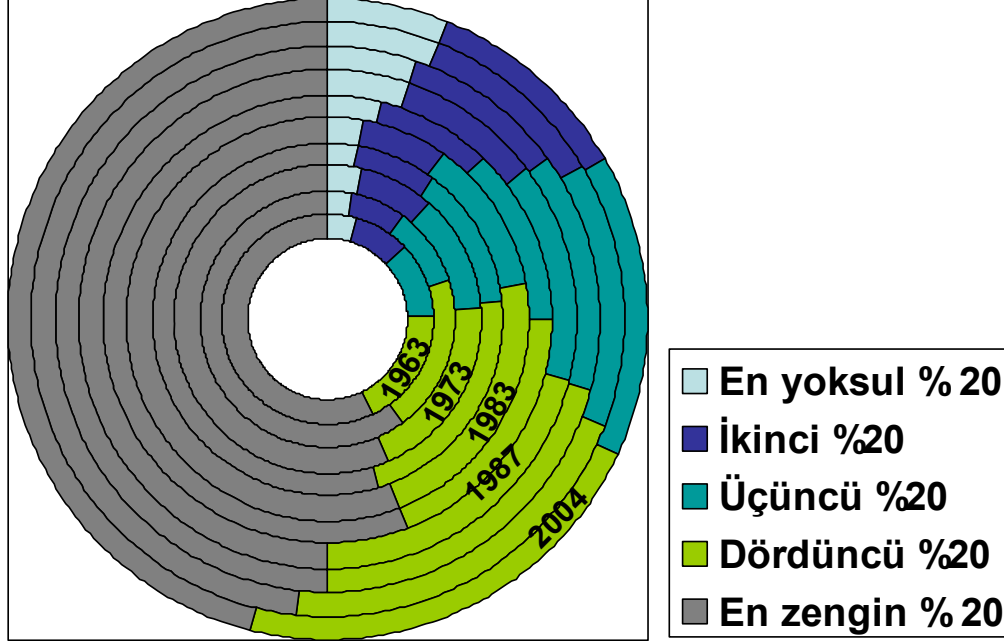
Kişi Başına Düşen GSMH'nin Değişimi

Ülkemizde kişi başına düşen GSMH yıllar içinde artış göstermiştir

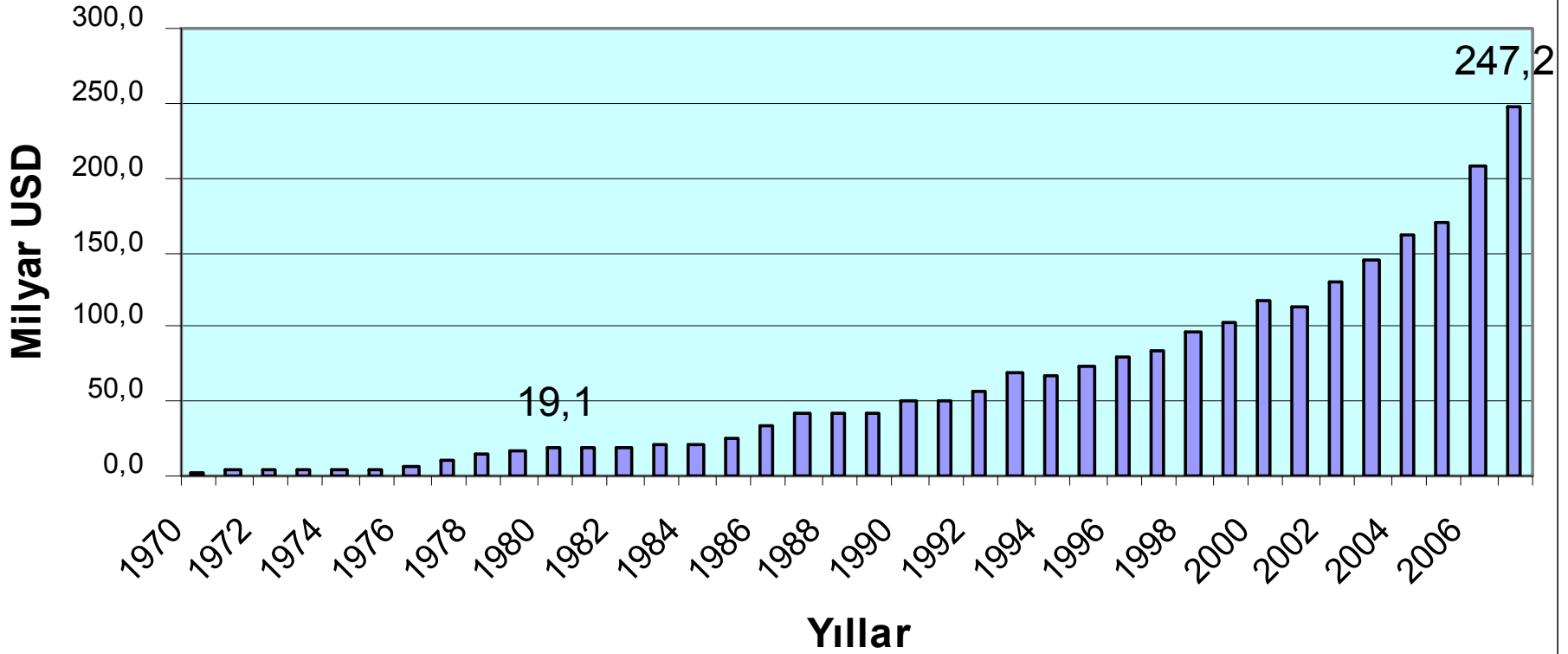
Gelir Dağılımı

- Gelir dağılımındaki eşitsizlik sürmektedir
- En yoksul beşte birlik kesimin gelirinde yıllar içinde kayda değer bir artıştan söz edilememektedir
- En zengin beşte birin gelirine dördüncü beşte birin az da olsa ortak olması söz konusudur

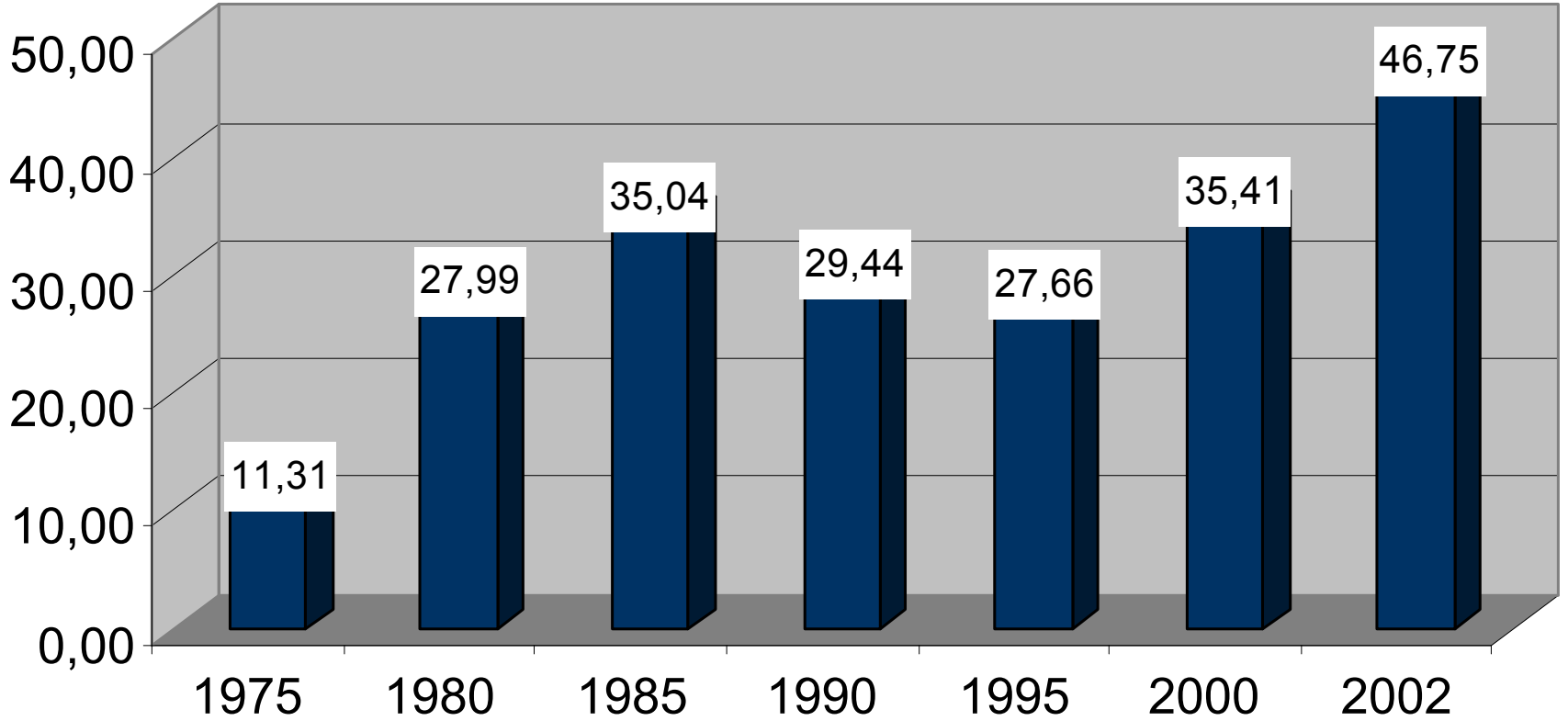
Türkiye'nin dış borcunun yıllar içindeki değişimi

Ülkemizin dış borcu 1980'den 2006'ya dek geçen sürede 13 kat artmıştır

İhraç Edilen Mal ve Hizmetlerin Yüzdesi Olarak Toplam Borç ve Faizler

Ülkemizde toplam borç ve faizler ihracat gelirinin % 46,75'ine ulaşmıştır

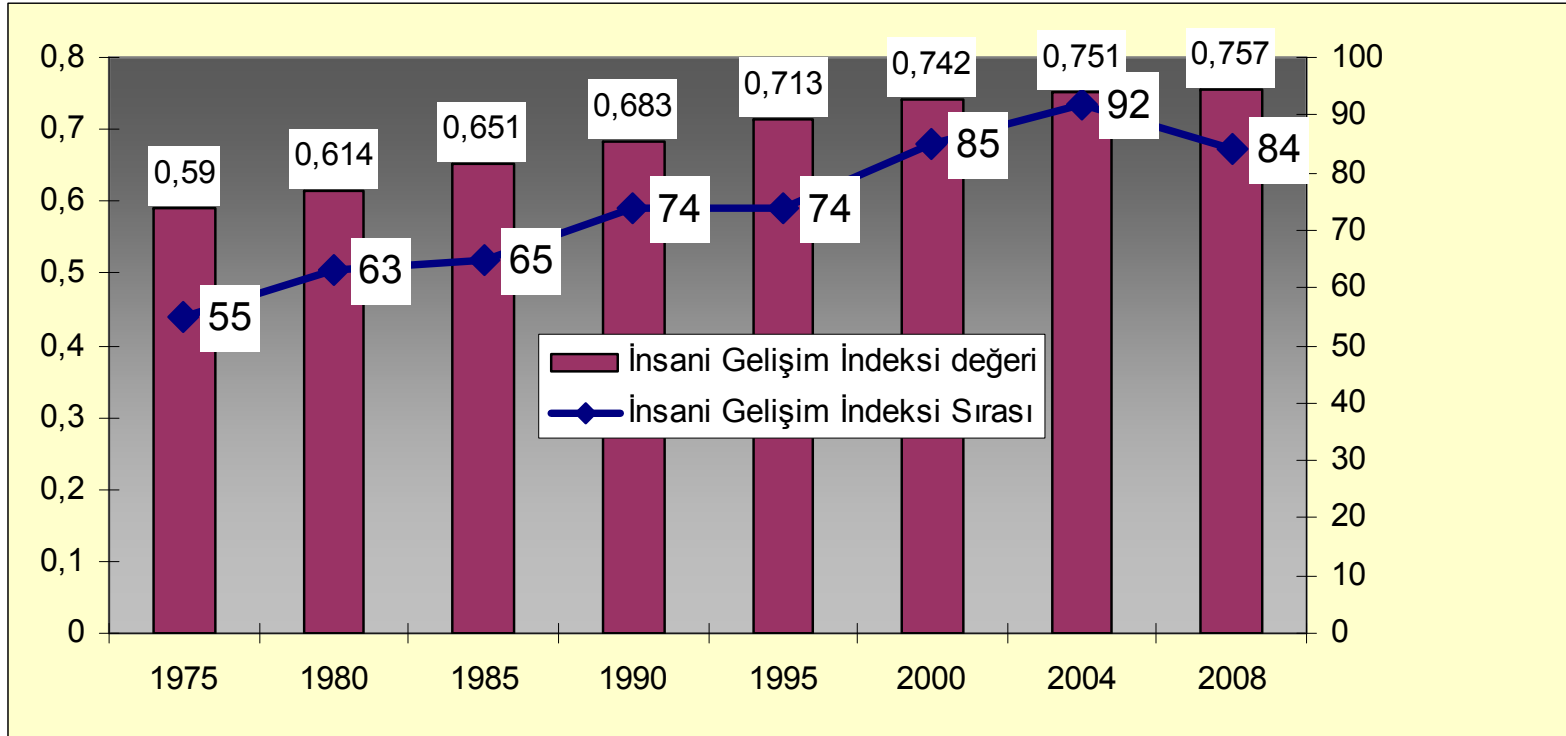
Borç ve Faizler Ödeme Sıralaması

	1980		1985		1990		1995		2000		2002
1	Brazil	1	Argentina	1	Uganda	1	Sierra Leone	1	Brazil	1	Brazil
2	Peru	2	Myanmar	2	Algeria	2	Guinea-Bissau	2	Argentina	2	Burundi
3	Mexico	3	Guinea-Bissau	3	Madagascar	3	Haiti	3	Burundi	3	Turkey
4	Chile	4	Bolivia	4	Burundi	4	Micronesia	4	Bolivia	4	Lebanon
5	Cote d'Ivory	5	Chile	5	Colombia	5	Nicaragua	5	Turkey	5	Colombia
6	Argentina	6	Mexico	6	Uruguay	6	Brazil	6	Lebanon	6	Uruguay
7	Sevchelles	7	Uruguay	7	Marshall Is.	7	Mozambique	7	Kazakhstan	7	Belize
8	Bolivia	8	Colombia	8	Ethiopia	8	Hungary	8	Mexico	8	Kazakhstan
9	Ecuador	9	Madagascar	9	Bolivia	9	Honduras	9	Uruguay	9	Hungary
10	Morocco	10	Uganda	10	Papua New Guinea	10	Morocco	10	Croatia	10	Peru
11	Costa Rica	11	Costa Rica	11	Argentina	11	Colombia	11	Colombia	11	Chile
12	Senegal	12	Tanzania	12	Ghana	12	Kenya	12	Kyrgyzstan	12	Sao Tome&Principe
13	Myanmar	13	Malawi	13	Cote d'Ivory	13	Argentina	13	Ecuador	13	Ecuador
14	Turkey	14	Hungary	14	Kenya	14	Iran	14	Peru	14	Bolivia
15	Malawi	15	Brazil	15	Congo	15	Indonesia	15	Uzbekistan	15	Zambia
16	Algeria	16	Kenya	16	Honduras	16	India	16	Pakistan	16	Croatia
17	Venezuela	17	Jamaica	17	Hungary	17	Bolivia	17	Sao Tome&Principe	17	Venezuela
18	Philippines	18	Algeria	18	Sao Tome&Principe	18	Turkey	18	Chile	18	Kyrgyzstan
19	Dominican Republic	19	Turkey	19	Indonesia	19	Burundi	19	Rwanda	19	Indonesia
20	Zambia	20	Cote d'Ivory	20	Tanzania	20	Mexico	20	Cote d'Ivory	20	Uzbekistan
				22	India						
				23	Guinea-Bissau						
				24	Mauritania						
				25	Turkey						

Ülkemiz en çok borçlu ülkeler sıralamasında yıllar içinde 3. sıraya yükselmiştir!

Türkiye'nin İnsani Gelişim İndeksi Değeri ve Sırası

- İnsani Gelişim İndeksi üç bileşeni hesaba katar
  1. Refah Standardı: kişi başına düşen milli gelirin Satın alma Gücü Paritesi (SGP) ile hesaplanması ile elde edilmektedir.
  2. Eğitim Standardı: bu boyut iki değişkenle ölçülmektedir; yetişkinler arasındaki okuma-yazma oranı ve ortalama eğitim süresi.
  3. Sağlık Standardı: yaşam beklentisi ile ölçülmektedir.
- Türkiye “orta insani gelişmişlik” grubundadır ve yıllar içinde sıralamadaki yeri gerilemiştir

İnsani Gelişim Raporları (Human Development Reports) 1975-2008 UNDP

Türkiye'nin İnsani Gelişim İndeksinde Yeri

	1980		1985		1990		1995		2000
1	Switzerland	1	Canada	1	Canada	1	Norway	1	Norway
5	Iceland	5	Switzerland	5	Japan	5	Belgium	5	Australia
10	France	10	France	10	Belgium	10	France	10	Finland
15	Austria	15	Germany	15	Germany	15	Denmark	15	Austria
20	Luxembourg	20	Greece	20	New Zealand	20	Spain	20	Italy
25	The Bahamas	25	Portugal	25	Portugal	25	Barbados	25	Singapore
30	Cyprus	30	Latvia	30	Singapore	30	Malta	30	Malta
35	Bulgaria	35	Uruguay	35	Bahrain	35	Uruguay	35	Hungary
40	South Korea	40	Costa Rica	40	Uruguay	40	Kuwait	40	Uruguay
45	Belize	45	Taikiistan	45	Trinidad & Tobago	45	Lithuania	45	Kuwait
50	Fiji	50	Fiji	50	Mexico	50	Romania	50	Trinidad
55	South Africa	55	Malaysia	55	Moldova	55	Belarus	55	Cuba
60	Dominican Republic	60	Thailand	60	Fiji	60	Thailand	60	Russian
63	Turkey	63	Dominican Republic	63	Philippines	63	Brazil	65	Macedonia
65	Nicaragua	65	Turkey	65	Brazil	65	Jamaica	70	Thailand
70	Iran	70	Tunisia	70	Albania	70	Lebanon	75	Lebanon
74	Bolivia	74	Algeria	74	Turkey	74	Turkey	80	Ukraine
75	Guatemala	75	Honduras	75	Jordan	75	Armenia	85	Turkey

- Türkiye İnsani Gelişim İndeksinde 1980'de 63. sırada iken, 2000'de 85. sıraya gerilemiştir
- Bu gerilemenin temelinde dönemin ekonomik ve sosyal politikaları yatmaktadır

İnsani Gelişim Raporları (Human Development Reports) 1975-2008

Sağlık Harcamaları

ücretsiz sağlık için

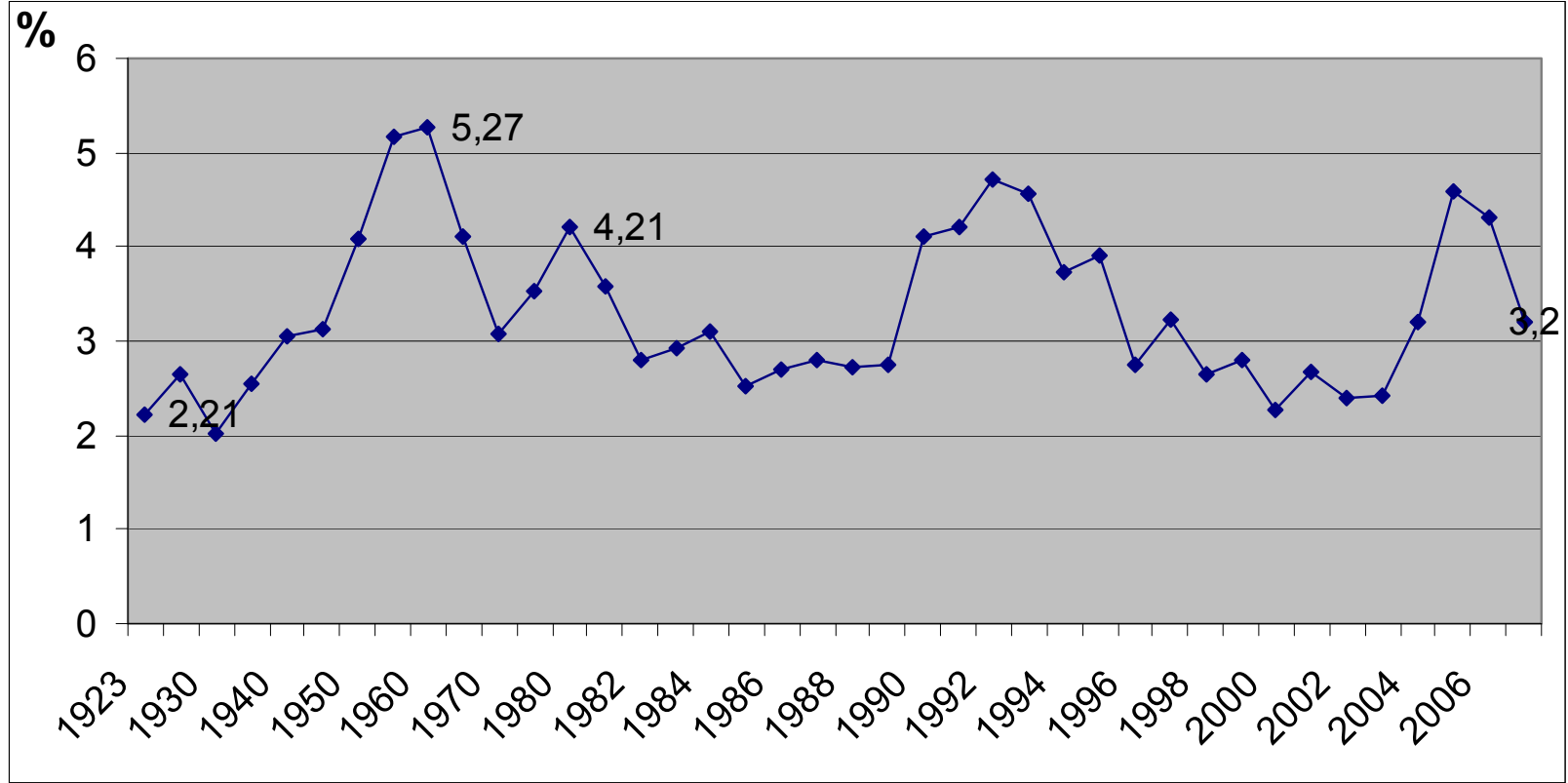

**nüfus cüzdanı
yeterli olmalı**

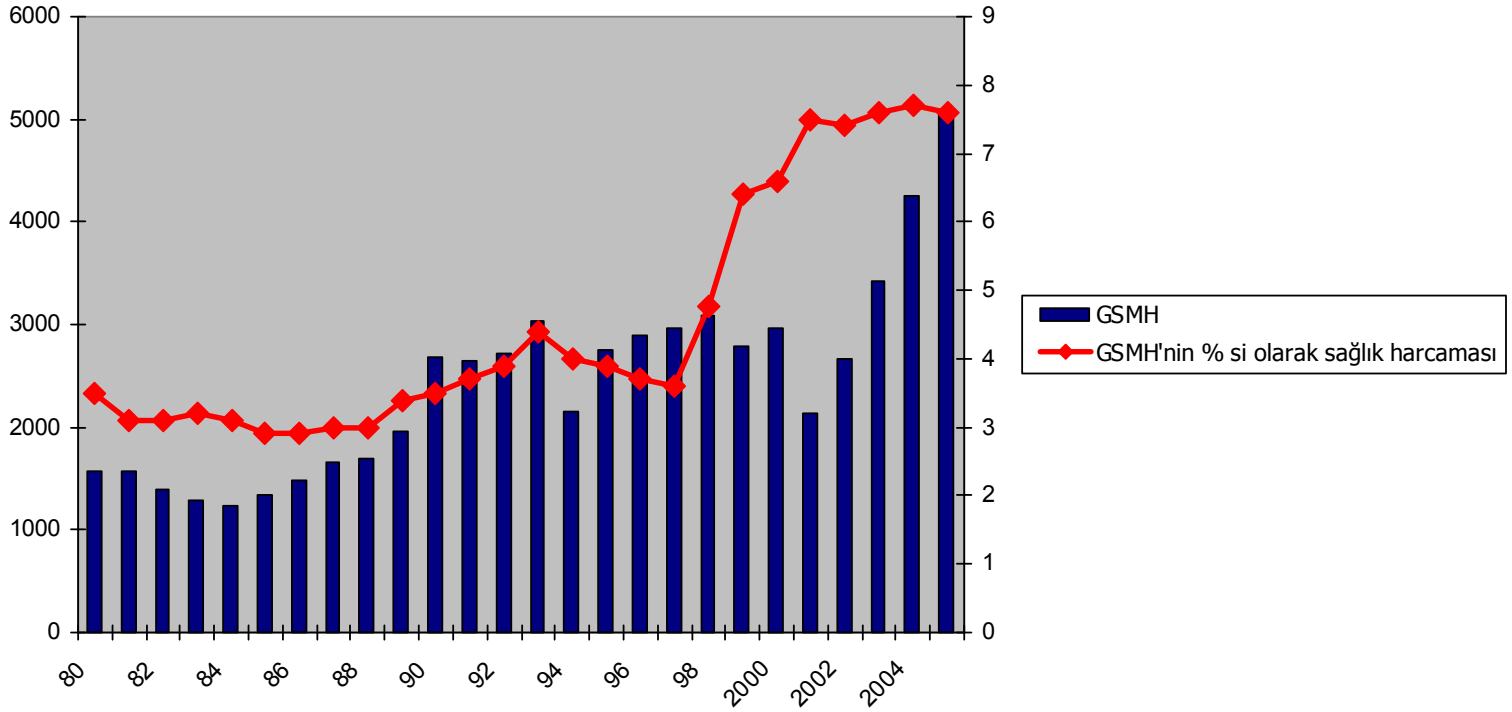
Genel Bütçeden Sağlığa Ayrılan Pay

Genel bütçeden sağlığa ayrılan pay 1980'de % 4,21'den, 2007'de % 3,2'ye gerilemiştir.

Kişi Başına GSMH ve GSMH'nin %'si Olarak Toplam Sağlık Harcaması

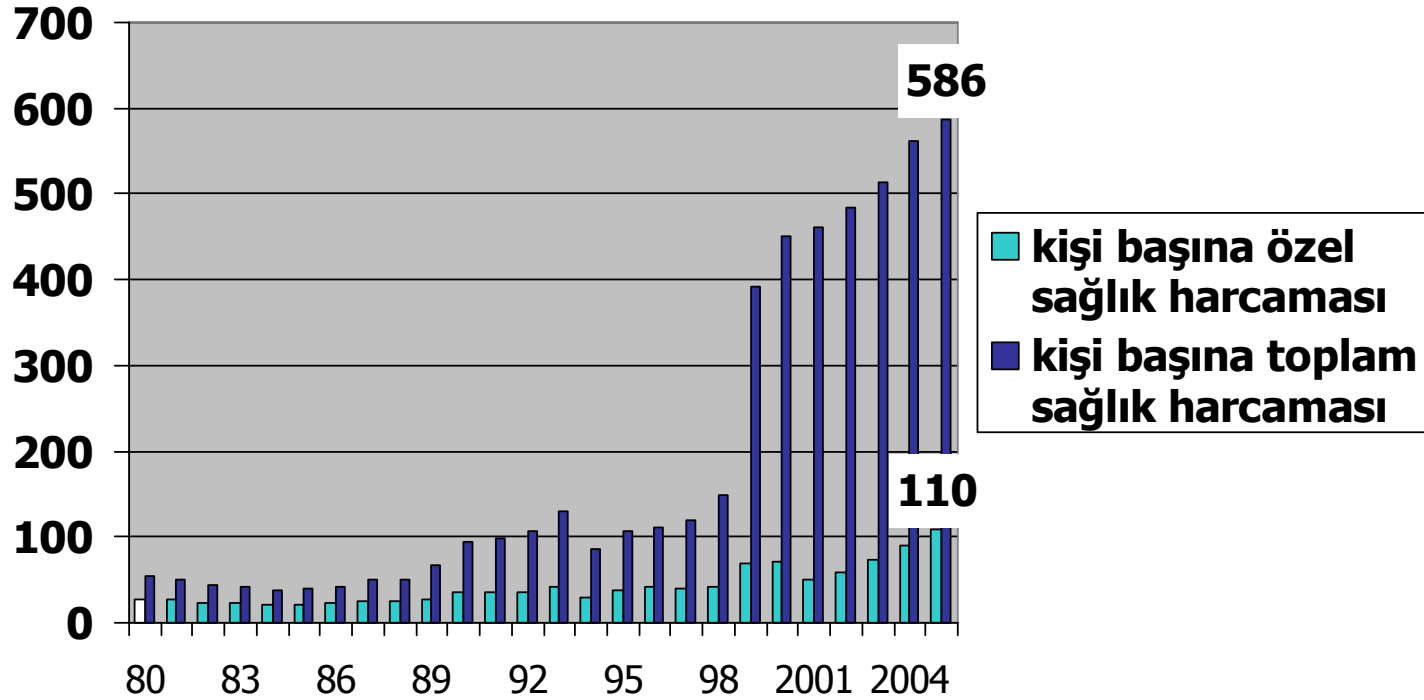

GSMH'nin yüzdesi olarak sağlık harcamaları % 3,5'ten, % 7,6'ya yükselmiştir

(DPT; 1996, SB; 2001, SB; 2006, Deloitte; 2008)

Kişi Başına Sağlık Harcamaları (\$)

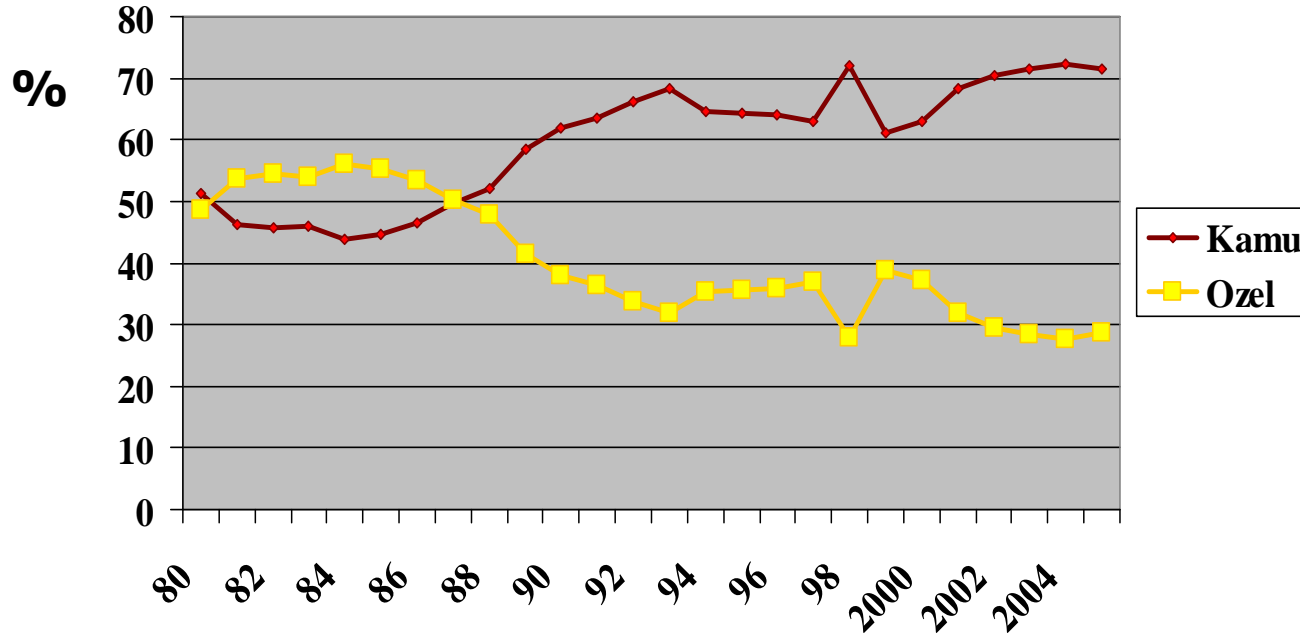

- Kişi başına sağlık harcamaları 55 dolardan 586 dolara
- Kişi başına özel sağlık harcamaları ise 27 dolardan 110 dolara yükselmiştir

(DPT; 1996, SB; 1997, SB; 2001, SB; 2006)

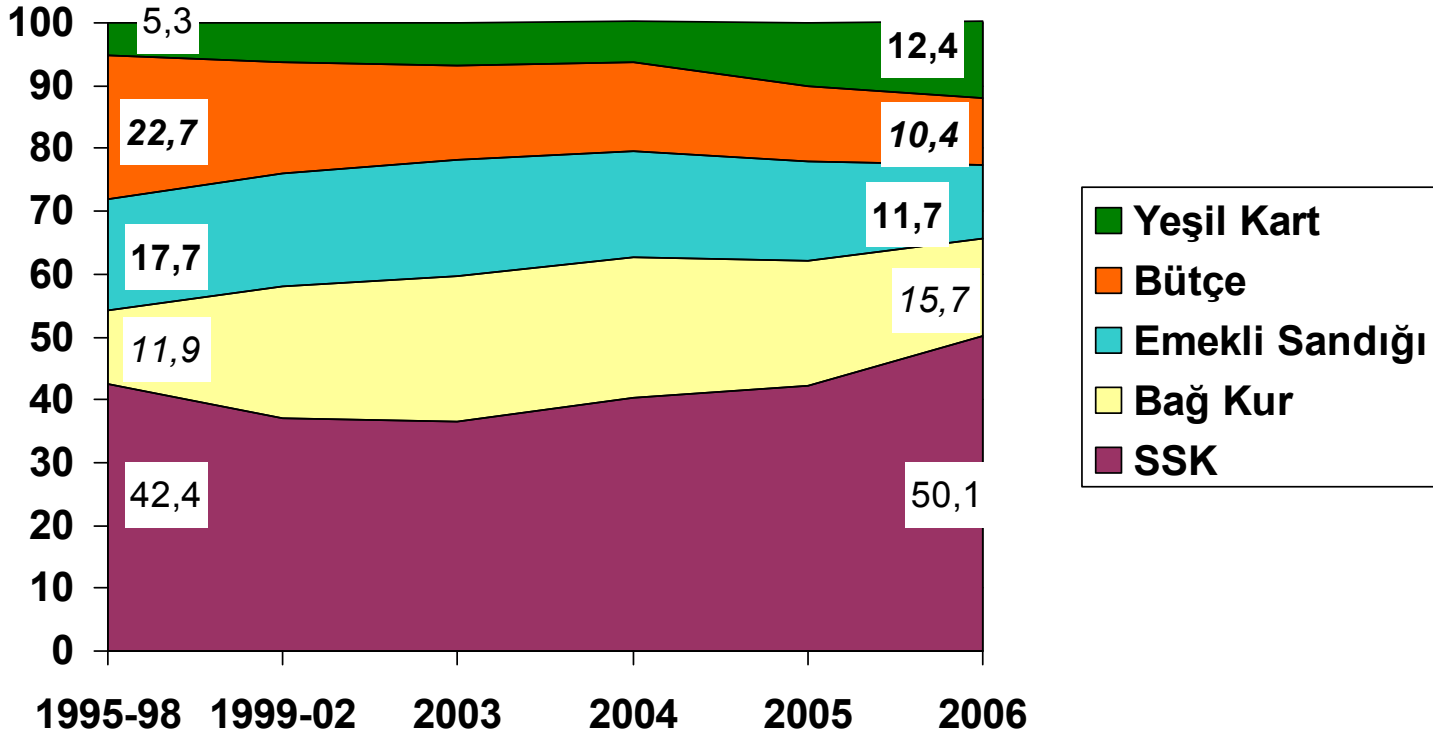
Kamu-Özel Sağlık Harcamaları

- Kamu sağlık harcamaları yıllar içinde artmakla birlikte bu harcamalar yatırıma değil, özel sektörden hizmet satın almaya aktarılmaktadır

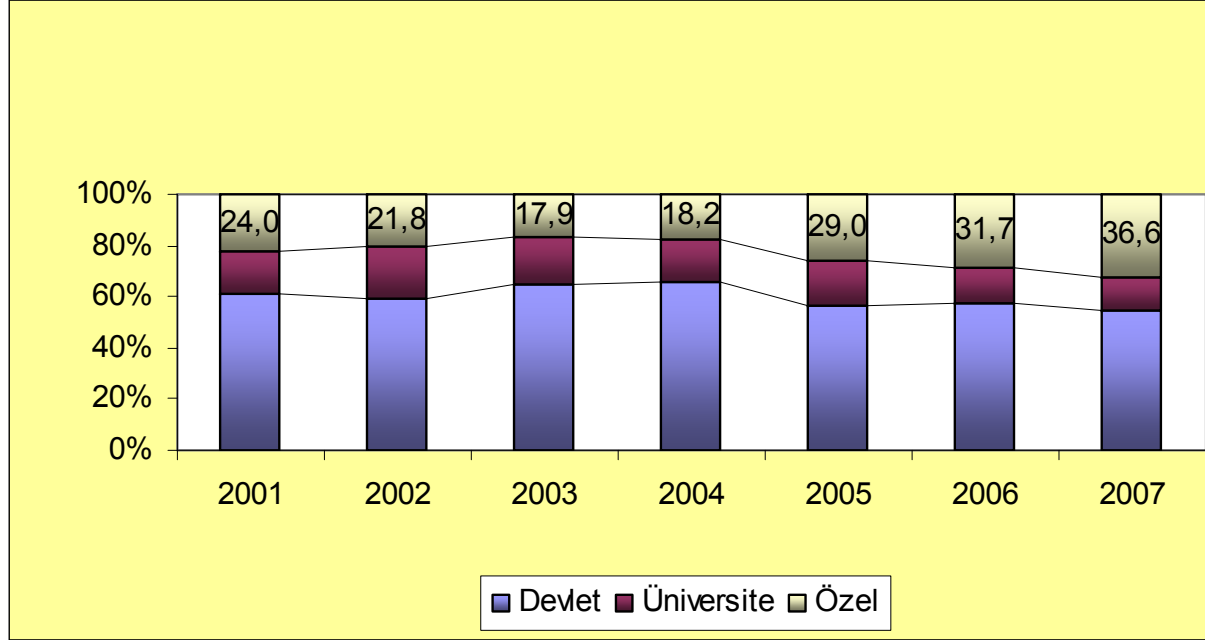
Kamu Sağlık Harcamalarının Kurumlara Dağılımı

Kamu sağlık harcamaları içinde bütçenin oranı % 22,7'den % 10,4'e gerilerken, yeşil kart harcamaları % 5,3'ten % 12,4'e yükselmiştir

Sosyal Güvenlik Kurumlarının Tedavi Harcamaları (%)

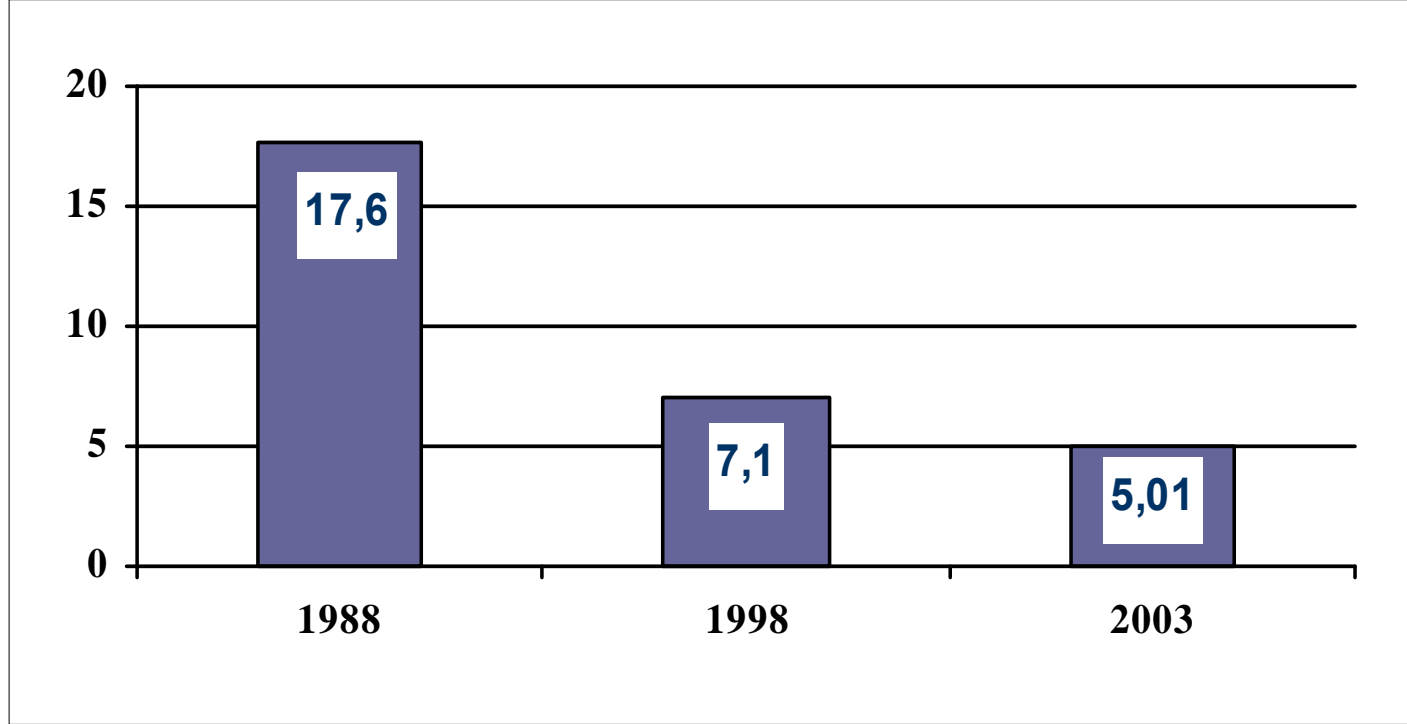

- Özel sektöre aktarılan kaynağın % 24'ten %36,6'ya yükselmesi son yıllarda sosyal güvenlik kurumlarının kaynakları ile özel sektörden hizmet satın alınmasının çarpıcı bir bulgusudur

Soyer A, 2007 sonu itibarıyla sağlık harcamaları bağlamında, AKP'nin sağlıktaki "pembe tablosu" nun akıbeti

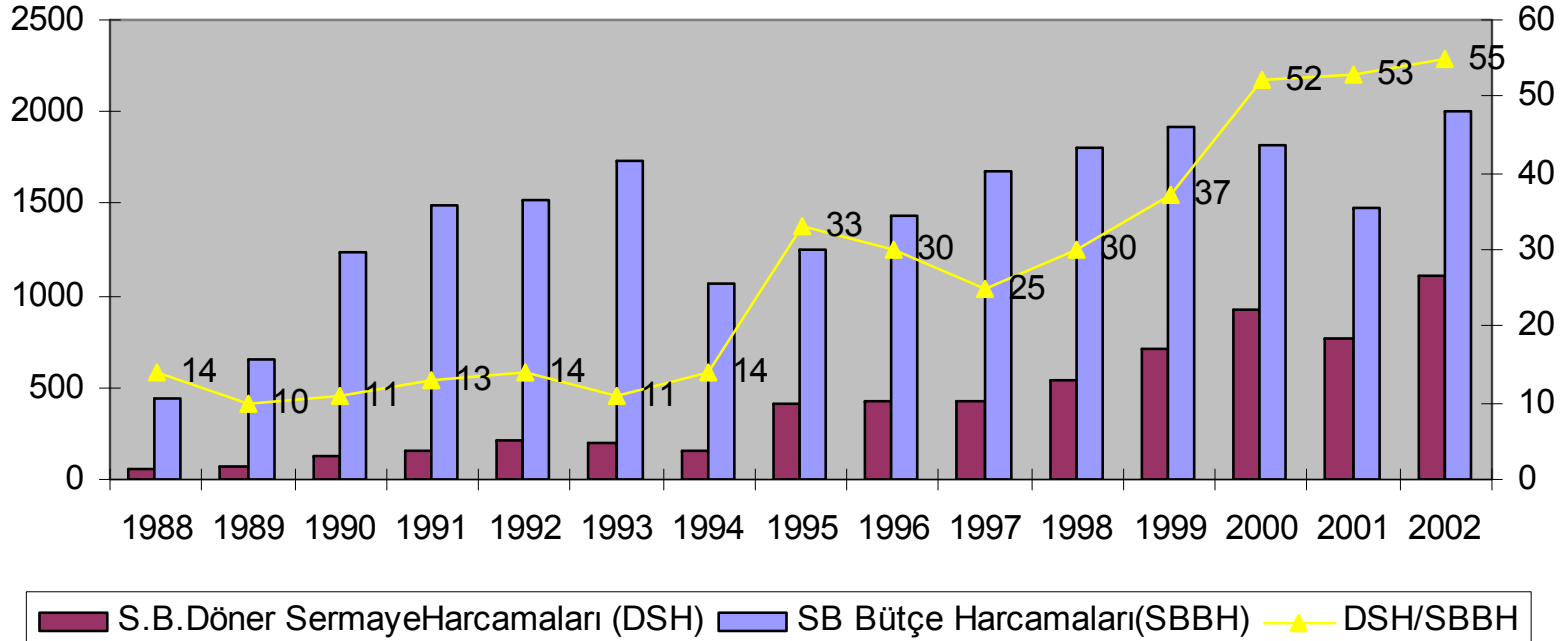
Yıllara Göre Sağlık Bakanlığı Yatırım Giderlerinin Bakanlık Bütçesine Oranı (%)

Sağlık Bakanlığı yatırımları 15 senede 3,5 kat azalmıştır

YILLAR İÇİNDE SAĞLIK BAKANLIĞI BÜTÇE VE DÖNER SERMAYE HARCAMALARININ DEĞİŞİMİ

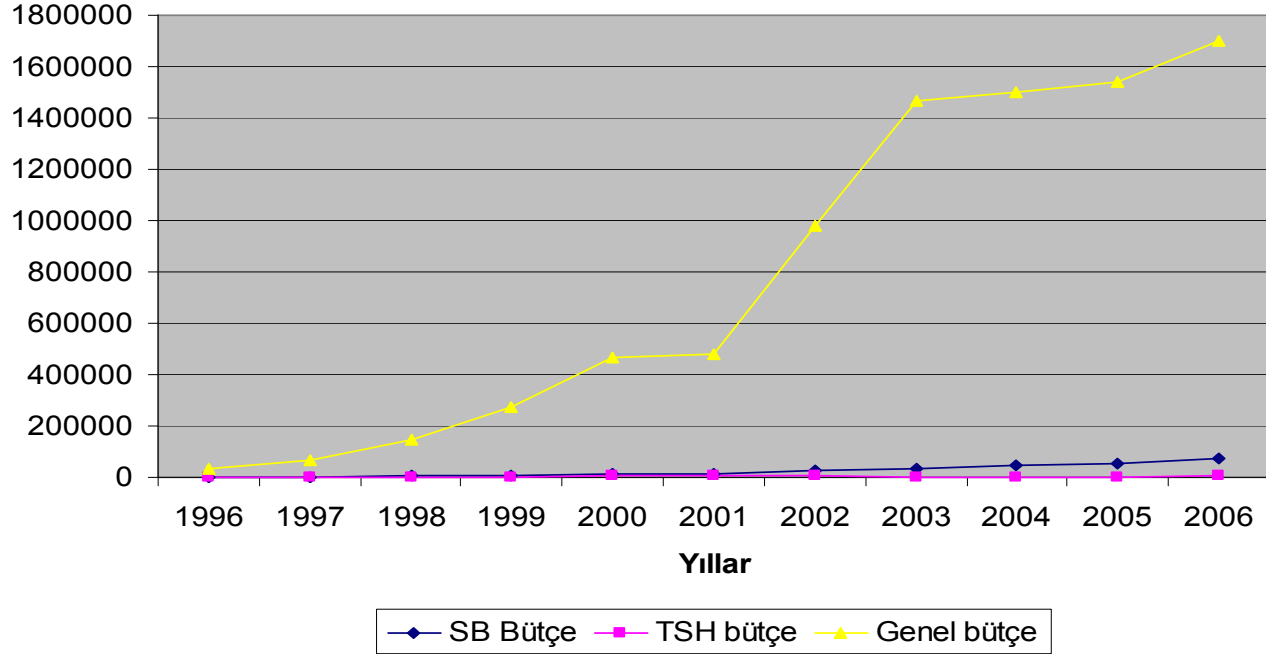

- Sağlık Bakanlığı döner sermaye harcamalarının bütçe harcamalarına oranı yıllar içinde % 55'e yükselmiştir
- Bu veri sağlık hizmetlerinde işletmeleşirmenin bir göstergesidir

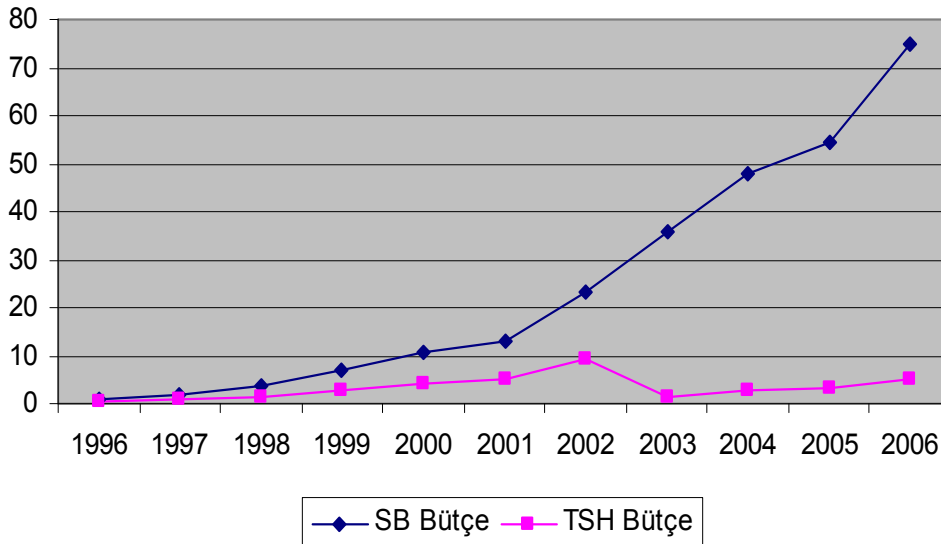

Genel bütçe, SB Bütçesi ve TSH Bütçesinin yıllar içindeki değişimi(1996-2006)

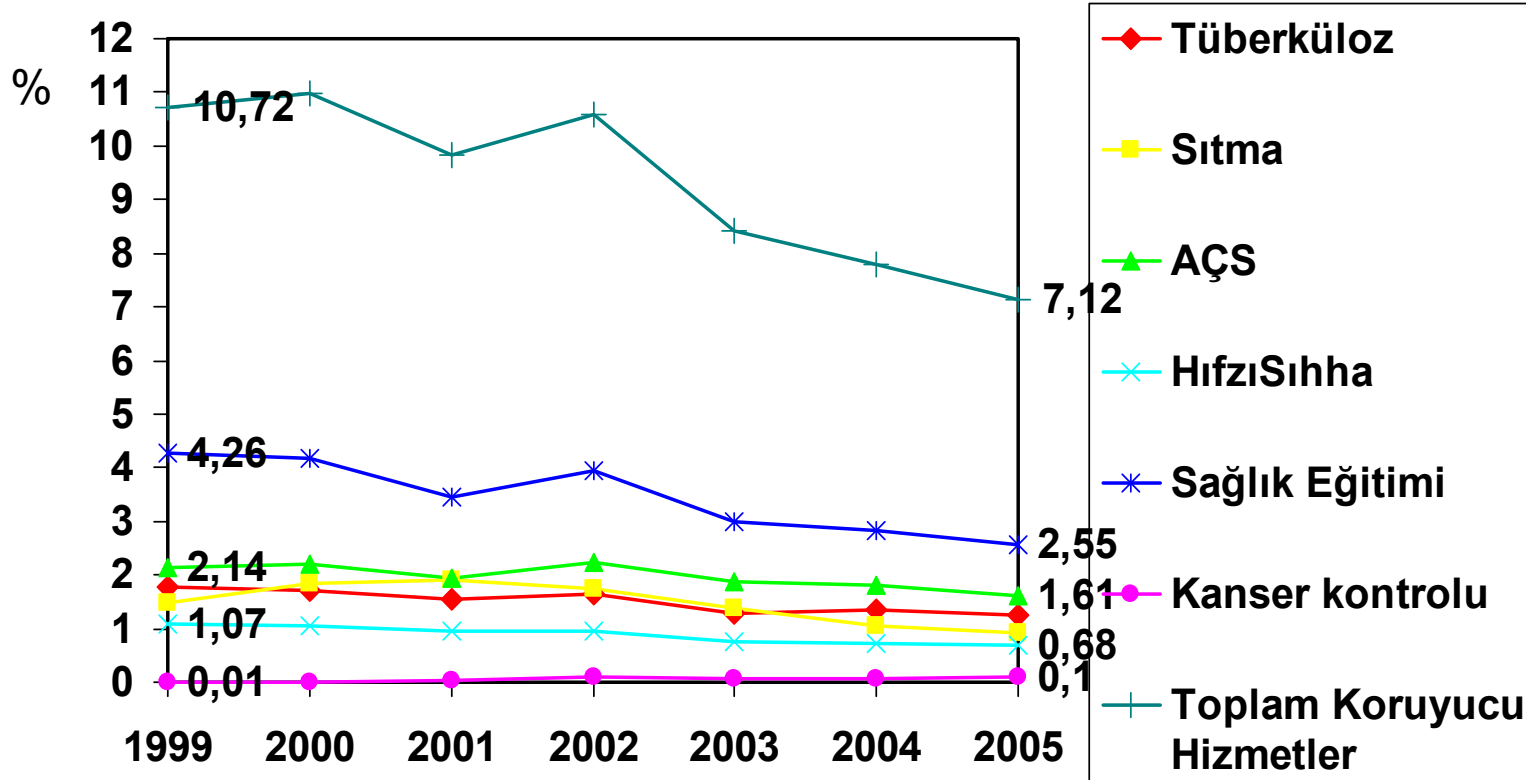
SB bütçesi ve TSH bütçesine daha yakından bakılırsa

- Genel bütçe içinde Sağlık Bakanlığı bütçesinin oranı düşüktür
- Sağlık Bakanlığı bütçesi 2000'li yıllarda artış göstermekle birlikte Temel Sağlık Hizmetlerinin payı artmamıştır
- Bu veri koruyucu sağlık hizmetlerine yeterli önemin verilmediğini göstermektedir

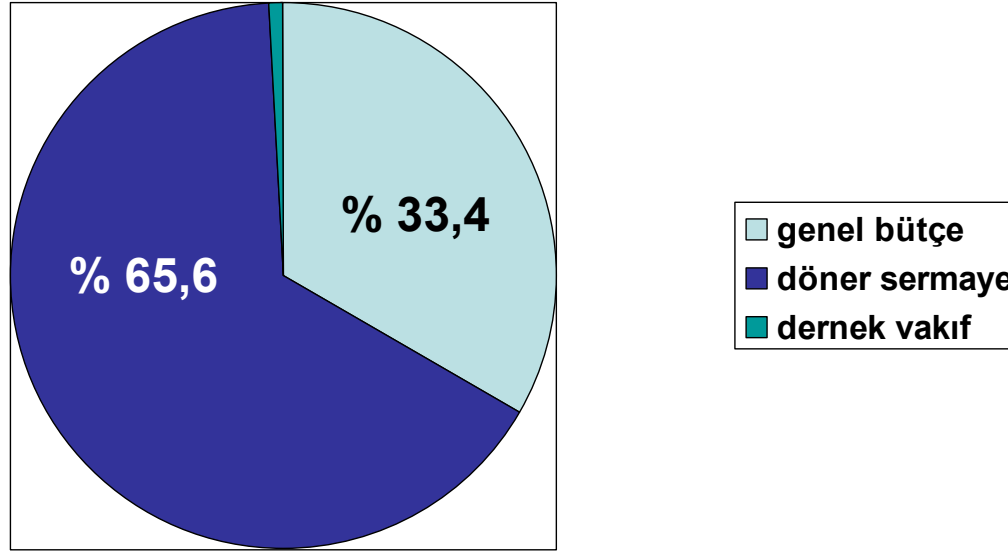
Koruyucu Hizmetlerin Sağlık Bakanlığı Bütçesi İçindeki Payı

- Koruyucu sağlık hizmetlerinin Sağlık Bakanlığı bütçesi içindeki payı 2005 yılında % 7,12'ye dek gerilemiştir
- En yüksek(!) payı % 2,55 ile sağlık eğitimi, en düşük payı % 0,1 ile kanser kontrolü almaktadır

SB Hastaneleri Toplam Sağlık Harcamaları

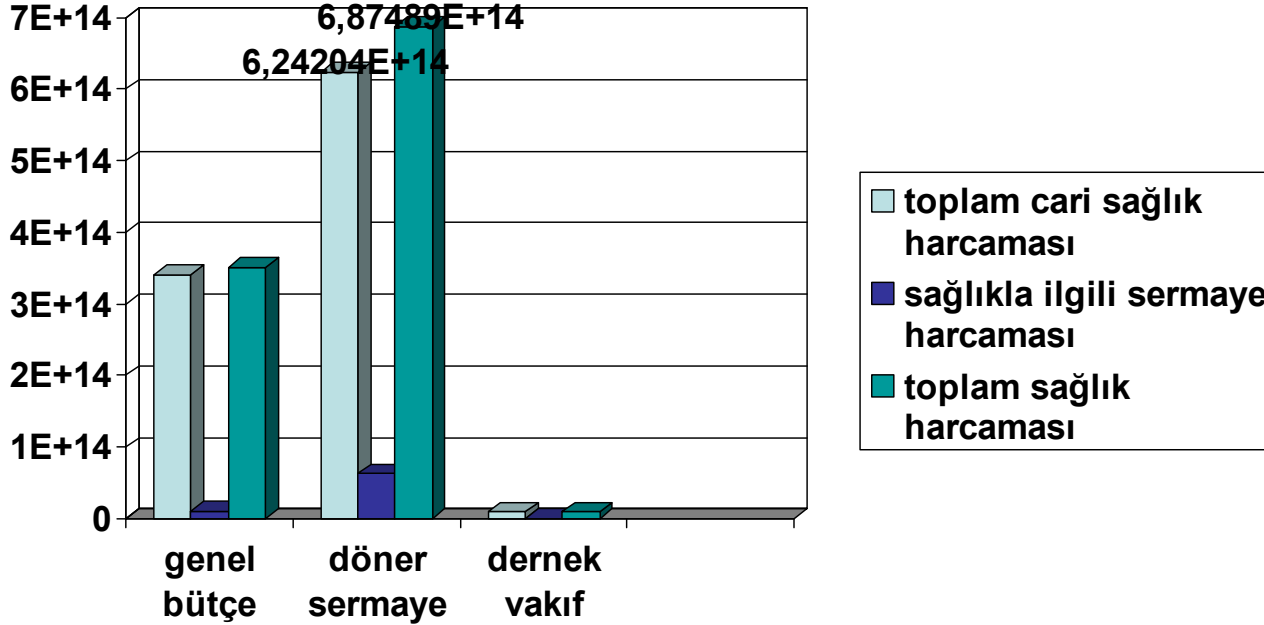

- Sağlık Bakanlığı hastanelerinin toplam sağlık harcamalarının % 65,6'sı döner sermaye kaynaklarından gerçekleşmektedir
- Hastaneler bütçeden kaynak ayrılmayarak devlet eliyle işletmeleştirilmiştir

SB Hastaneleri

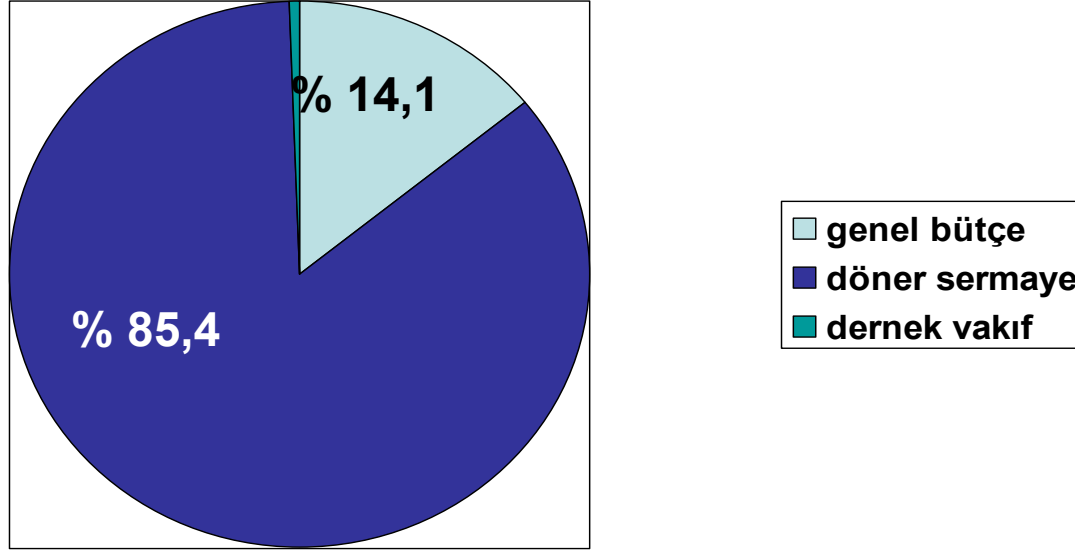
Cari Sağlık Harcamaları – Sermaye Harcamaları

- SB Hastanelerinin toplam sağlık harcamalarının neredeyse tamamı cari sağlık harcamalarıdır
- Sağlıkla ilgili sermaye harcamaları az da olsa ne yazık ki döner sermaye kaynaklarından gerçekleştirilmektedir
- SB hastanelerine yatırım yapılmamaktadır

Kamu Üniversite Hastaneleri Toplam Sağlık Harcamaları

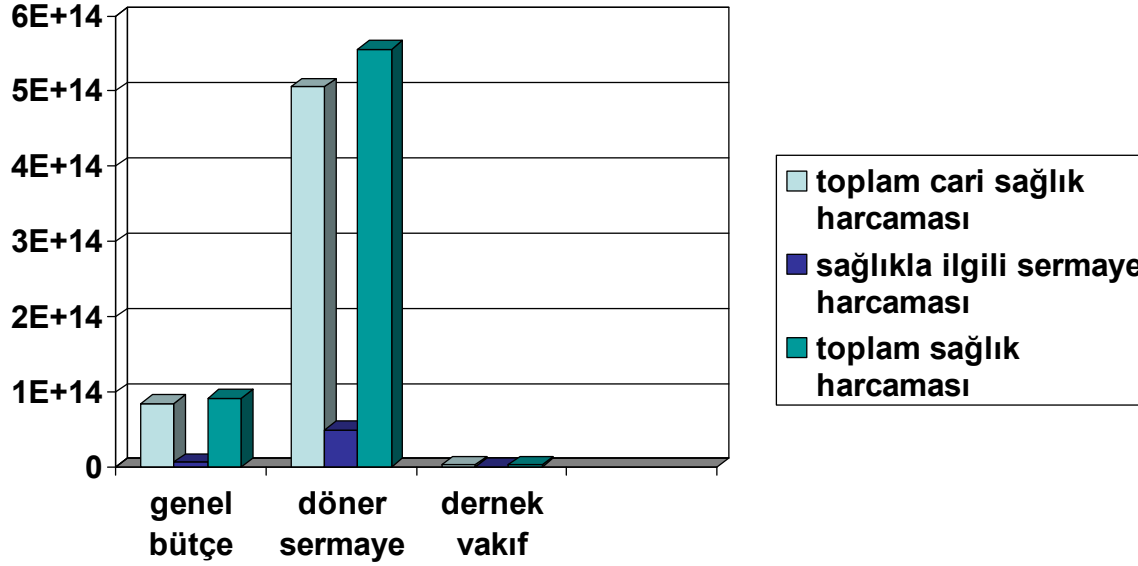

- Üniversite hastanelerinin toplam sağlık harcamalarının % 85,4'ü döner sermaye kaynaklarından gerçekleşmektedir
- Devlet eliyle işletmeleştirme kamu üniversite hastanelerinde daha belirgindir

Kamu Üniversite Hastaneleri

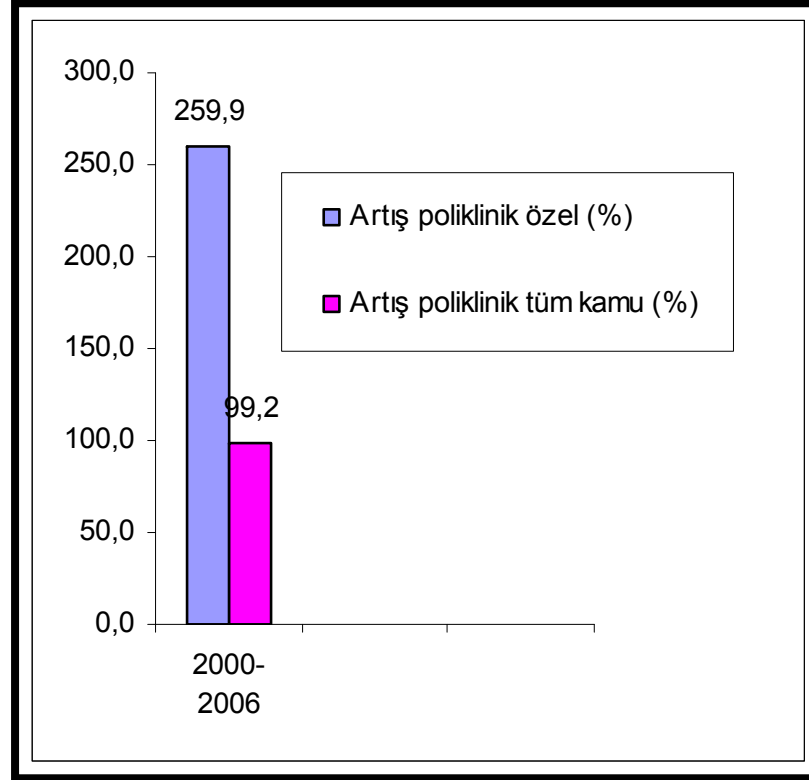
Cari Sağlık Harcamaları – Sermaye Harcamaları

- Kamu Üniversite Hastanelerinin toplam sağlık harcamalarının neredeyse tamamı döner sermaye kaynaklarından ve cari harcama olarak yapılmaktadır
- Sağlıkla ilgili sermaye harcamaları ise SB hastanelerinde olduğu gibi döner sermaye kaynaklarından gerçekleştirilmektedir

Kamu ve Özel Sektörde Yataklı Tedavi Kurumlarında Poliklinik Sayılarındaki Değişim

Kamu ve özel sektör yataklı tedavi kurumlarının poliklinik sayılarında ciddi artış gözlenmektedir

Davas A, Ergin I, 2000–2006 yılları arasında kamu ve özel yataklı tedavi kurumlarındaki hizmetlerin değerlendirilmesi

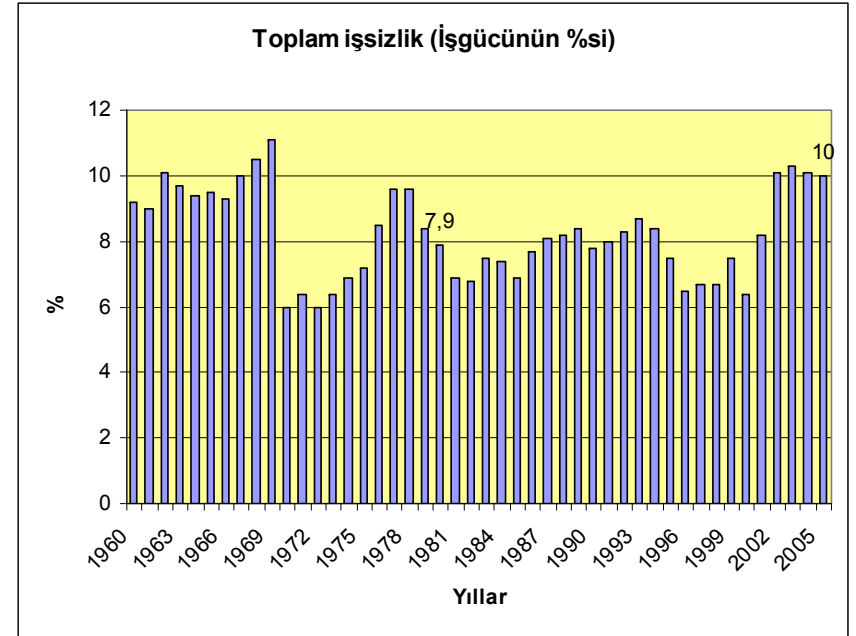
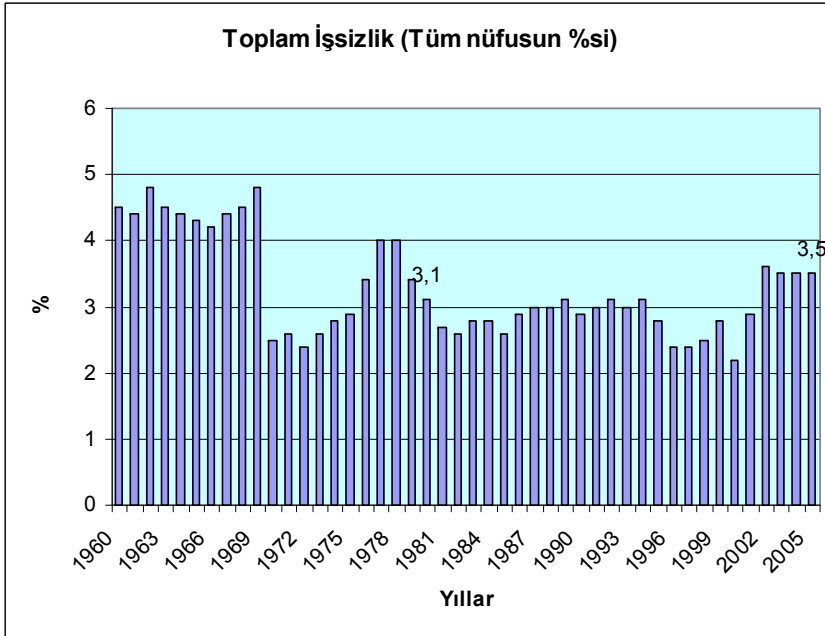

Sosyal Güvenlik Verileri

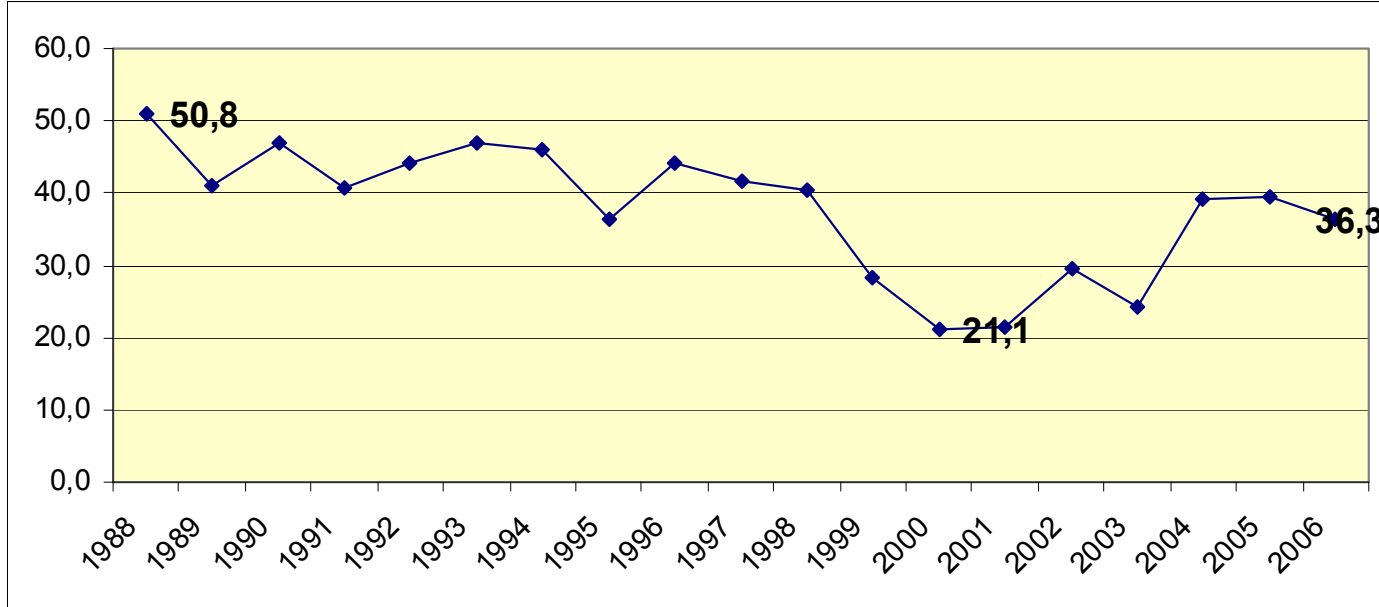
İşsizlik

OECD verilerine göre tüm nüfusun % 3,5'i, işgücünün % 10'u işsizdir. Uygulanan ekonomik politikalar işsizliğin artmasına neden olmuştur

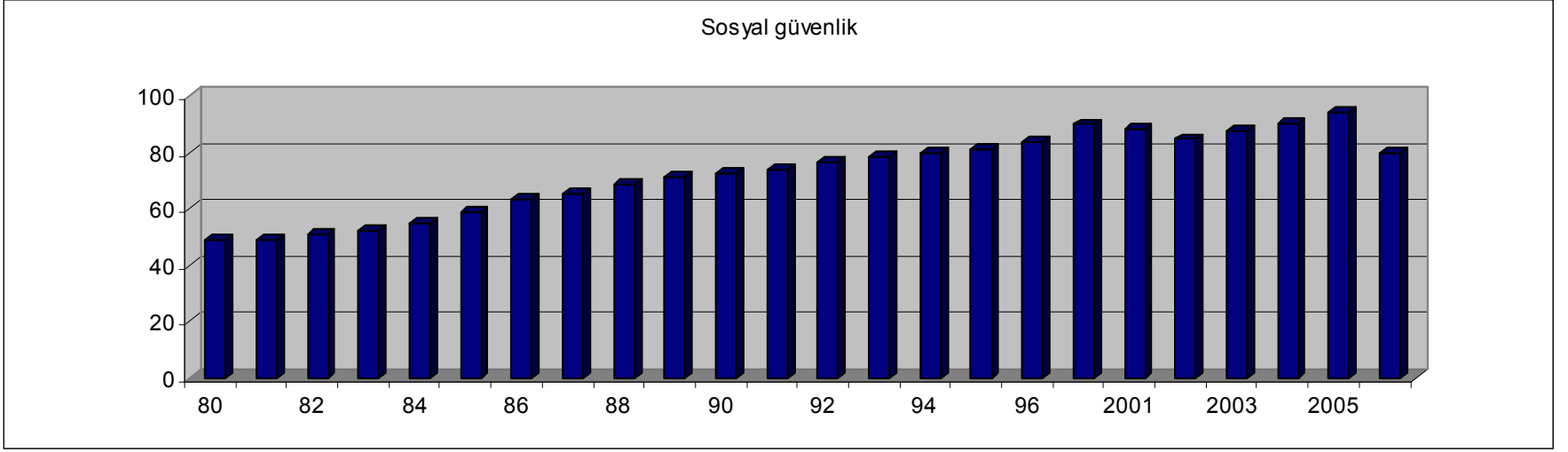
Uzun Süreli İşsizliğin Değişimi (%)

- Toplam işsizlerin içinde 12 aydan uzun süre işsiz olanların oranı
- İşsizlerin % 36,3'ü uzun süreli işsizdir

Sosyal Güvenlik

- Sosyal Güvenlik kurumlarının kapsamındaki nüfusun oranı yükselmekle birlikte 2006 yılında nüfusun ~ % 20'sinin hala hiçbir sosyal güvencesi bulunmamaktadır

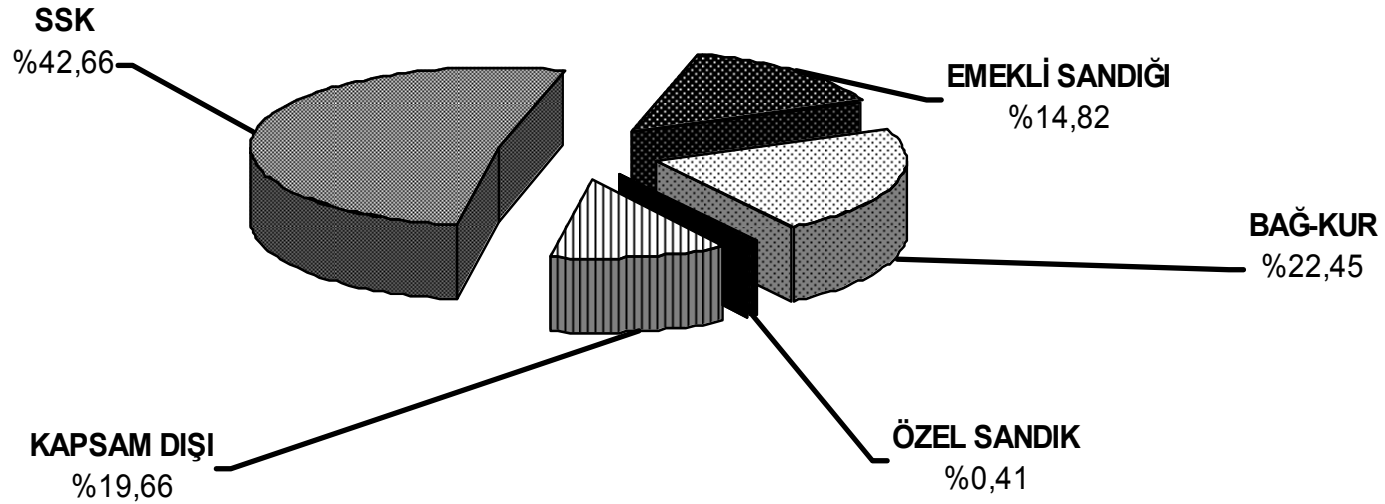

Emekli Sandığı, SSK, Bağ-kur, DPT

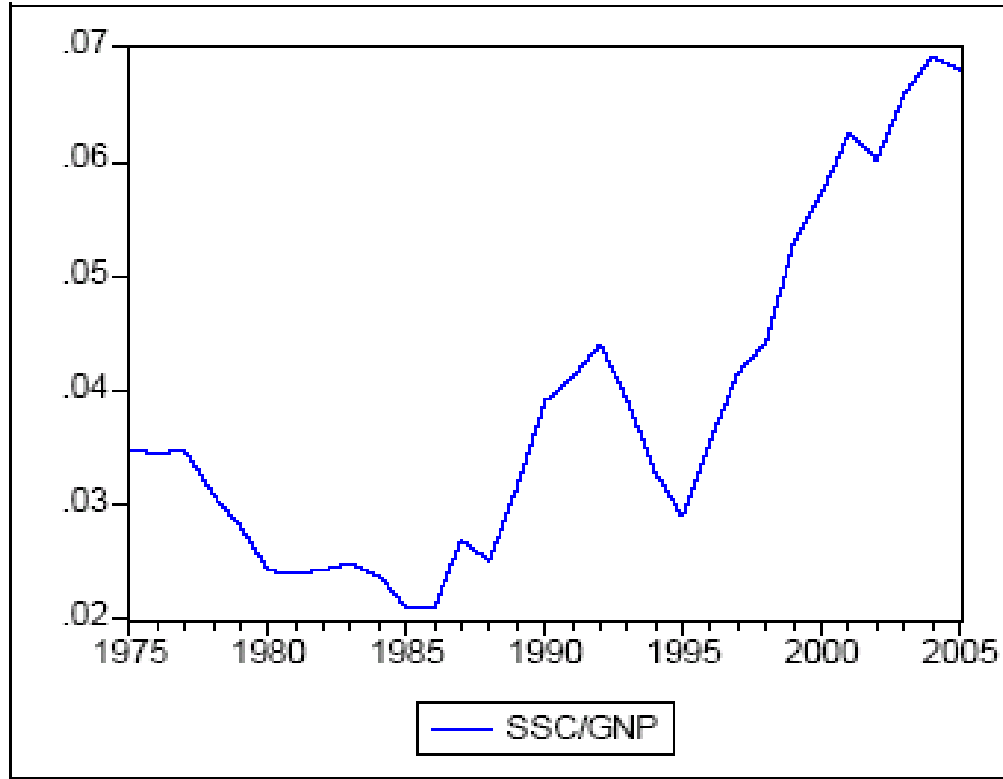
Sosyal Güvenlik kurumu 2000-2001-2002-2003-2004-2005-2006 yılı istatistikleri

Nüfusun Sosyal Güvenlik Kuruluşlarına Göre Dağılımı (2006)

SOSYAL GÜVENLİK KAPSAMI

GSMH'nin Oranı Olarak Sosyal Güvenlik Katkı Payları

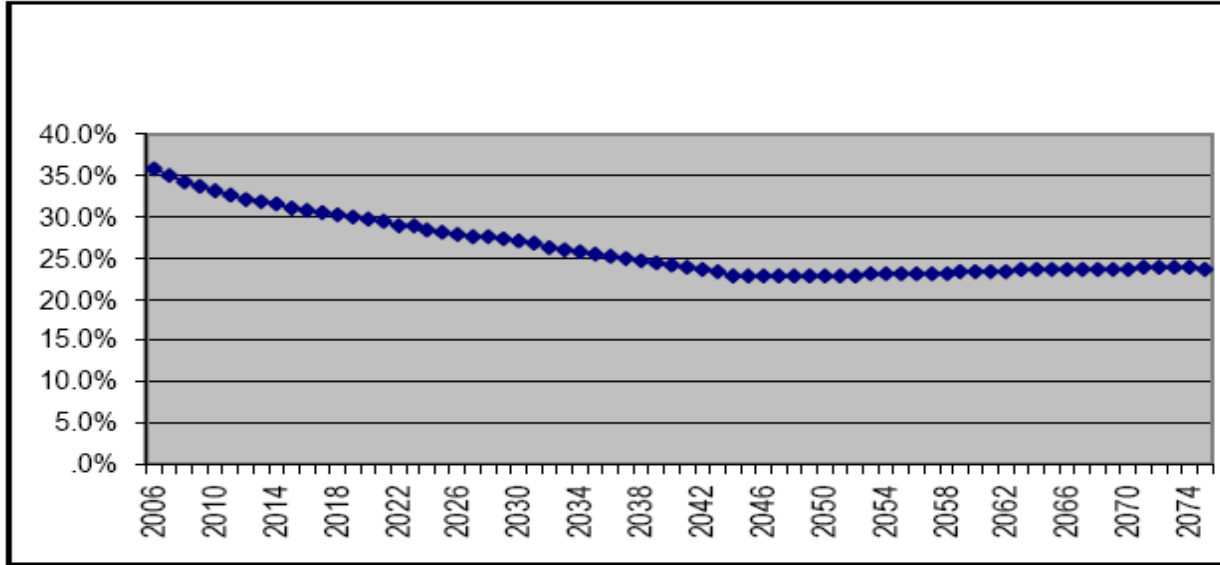

Source: World Bank Staff calculations

- Yıllar içinde sosyal güvenlik katkı payları artmıştır

“Reform” Sonrasında SSK’lıların Ortalama Gelire Karşılık Alacakları Ortalama Tazminat “Dünya Bankası Projeksiyonu”

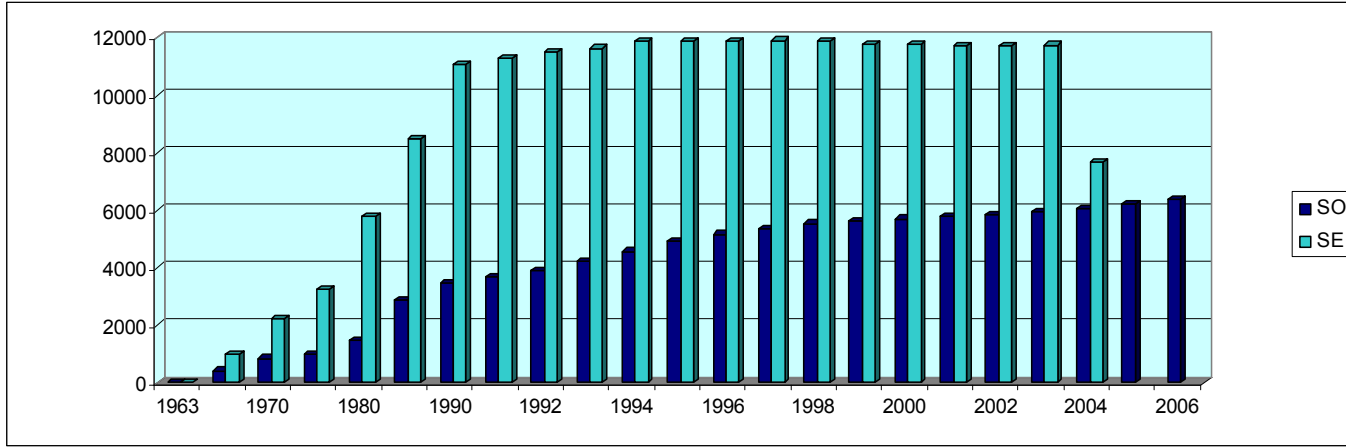
Sosyal güvenlik sisteminde yapılan “reform” sonucunda sigortalıların ortalama gelire karşılık olarak alacakları ortalama tazminat yıllar içinde azalacaktır

Sağlık Kurumları

Birinci Basamak Sağlık Kurumları 1963-2006

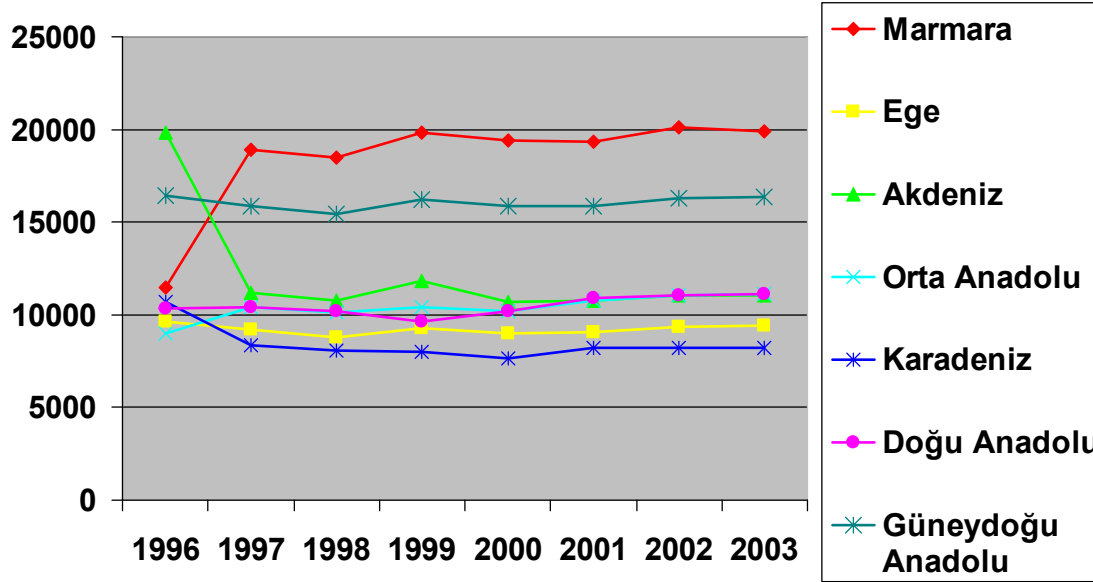

- 1980 sonrasında 2000'lerin başına dek Sağlık Evi ve Sağlık Ocağı sayıları artış göstermiştir
- Sağlık Evleri ile ilgili son veri 2004 yılına aittir, bu yıldan sonra Sağlık Evlerinin açıklanmaksızın yok sayıldığı, Aile Hekimliğinin yaygınlaştırılmasıyla giderek sistemden yok edileceği anlaşılmaktadır

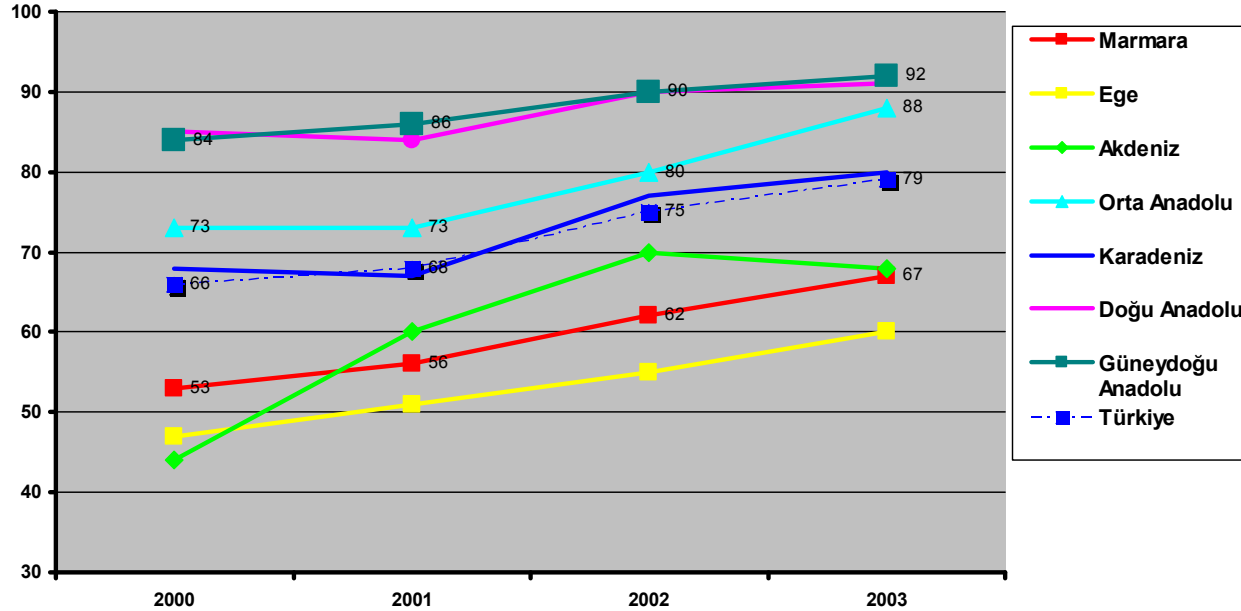
Sağlık Ocağı Başına Düşen Nüfus 1996-2003

- Sağlık Ocağı başına düşen nüfus açısından bölgeler arası eşitsizlik söz konusudur
- Marmara ve Güneydoğu Anadolu Sağlık Ocağı başına düşen nüfusun yüksek olduğu bölgelerdir

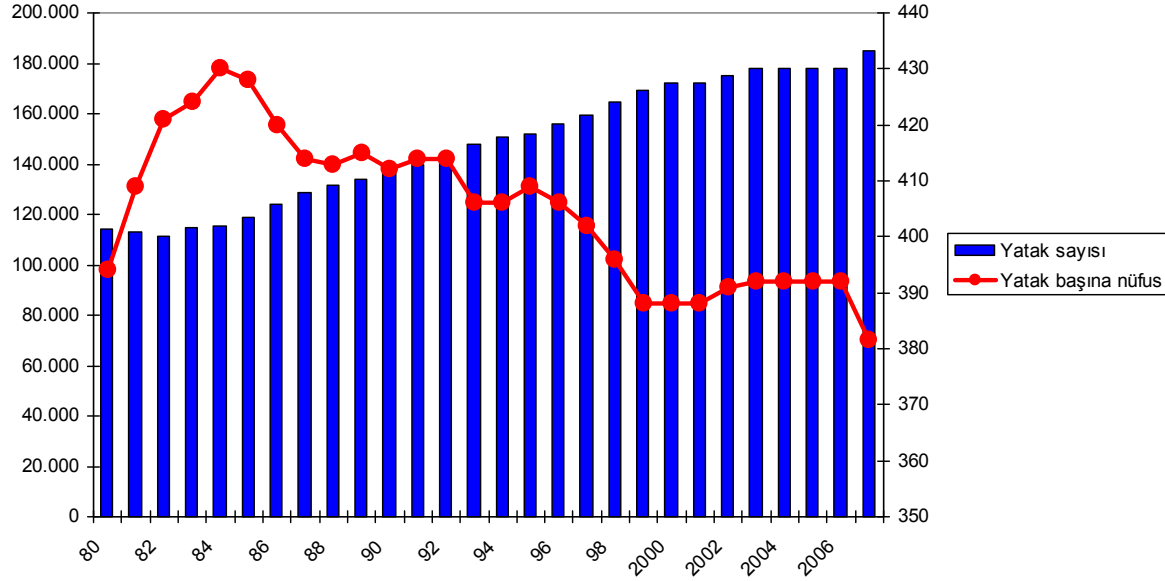
Ebesi Olmayan Sağlık Evi 2000-2003

- Doğu, Güneydoğu ve Orta Anadolu'da Sağlık Evlerinin hemen tamamında ebe bulunmamaktadır
- Bu veri koruyucu hizmetlere verilen "değer" in göstergesidir

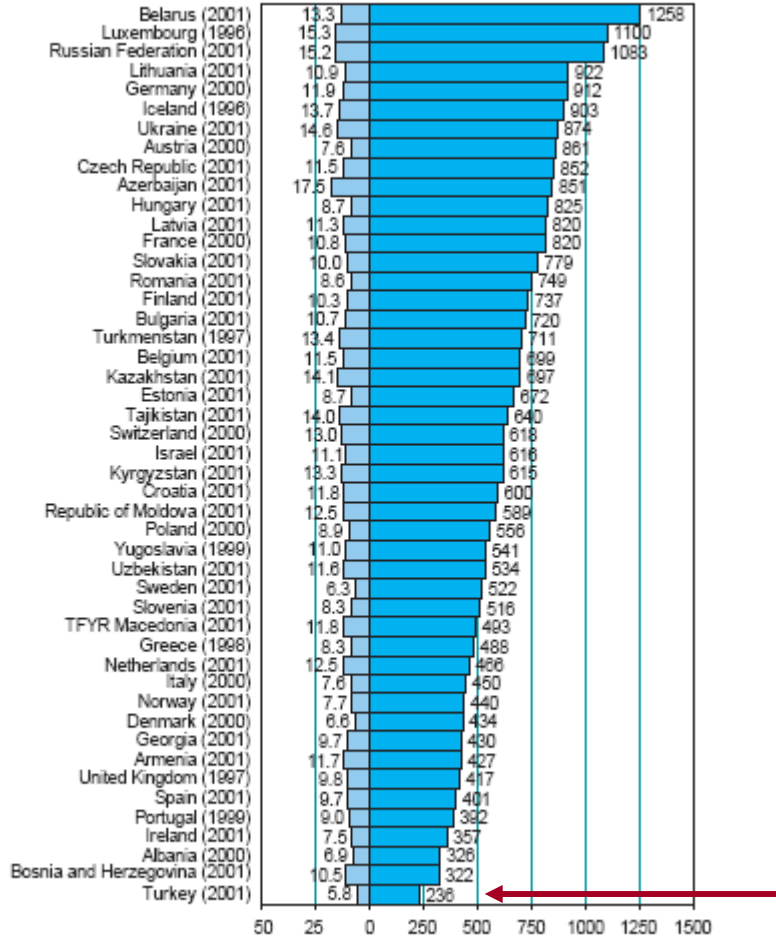
Yatak Sayısı ve Yatak Başına Düşen Nüfus

Ülkemizde hastane yataklarının sayısı yıllar içinde artış göstermiş, yatak başına düşen nüfus ise azalmıştır

DSÖ Avrupa Bölgesinde Yatak Sayısı ve Yatış Süresi

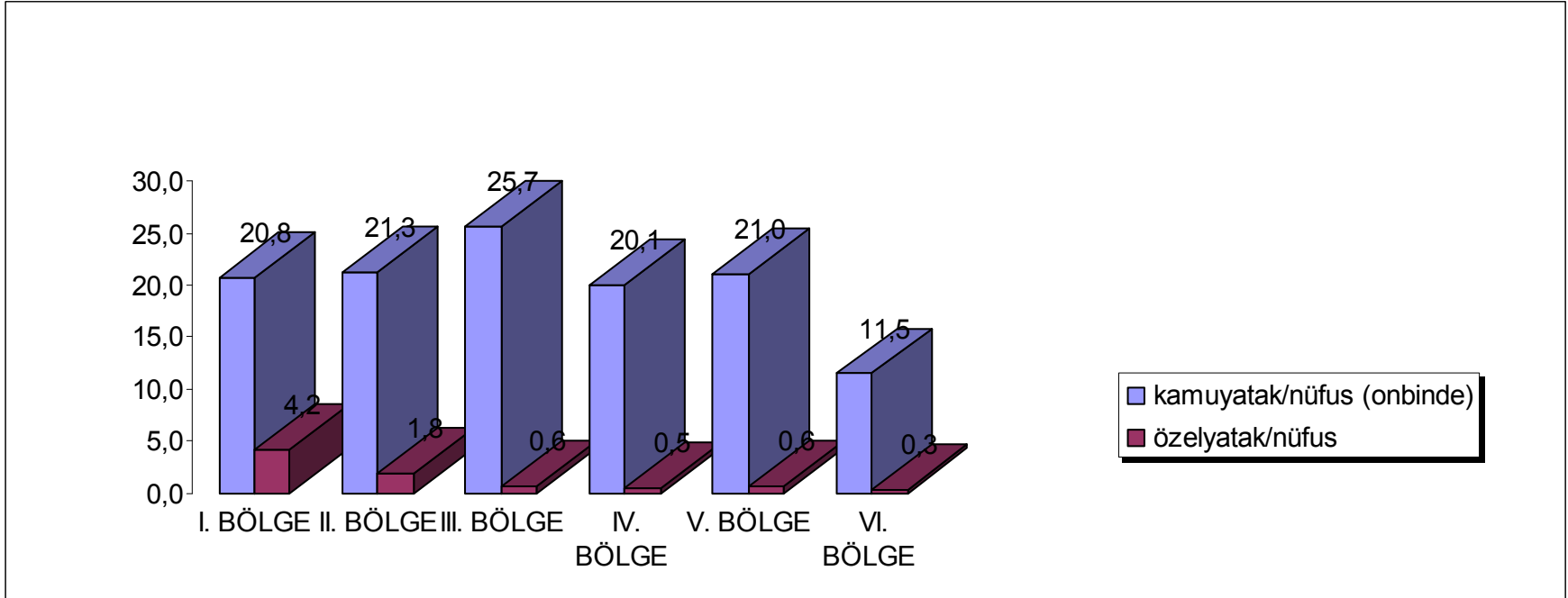

Ortalama yatış süresi 100 bin nüfusa yatak

Her ne kadar yıllar içinde yatak sayısı artmış olsa da ülkemiz DSÖ Avrupa bölgesinde yatak sayısı ve hastanede yatış süresi açısından sonuncu durumdadır

DPT Gelişmişlik Endeksi Bölgelerine Göre Nüfus Başına Düşen Kamu ve Özel Yatak Sayıları

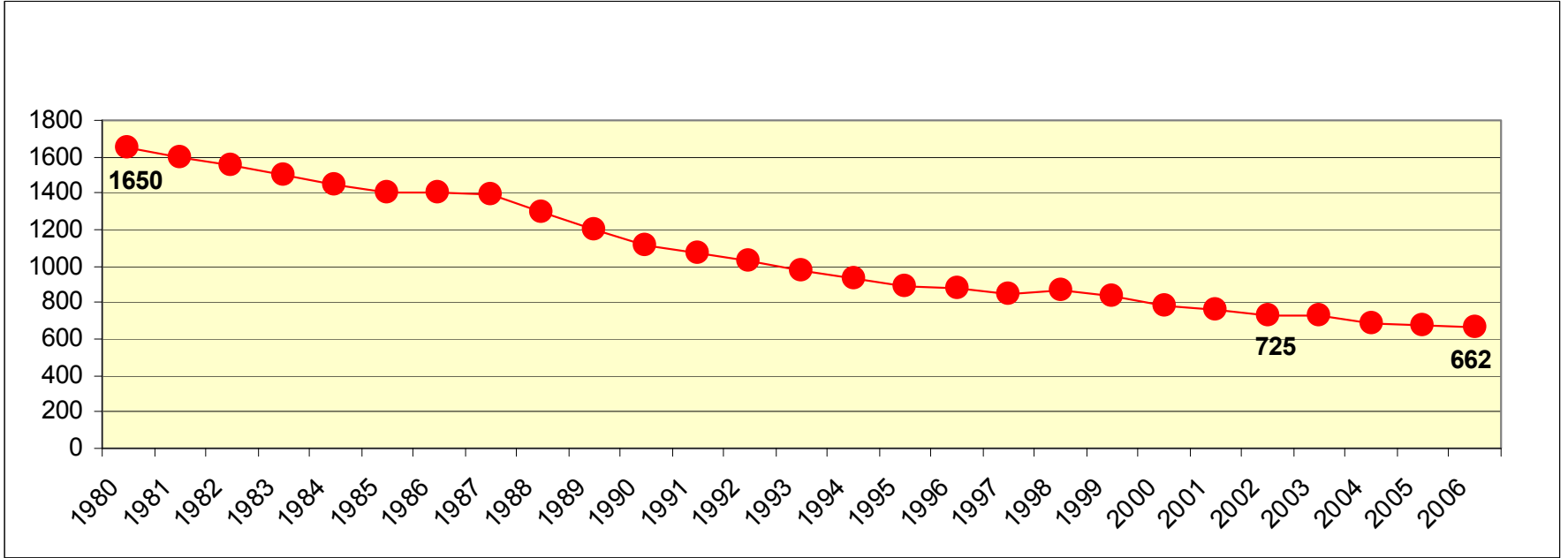
- En gelişmiş olan I. Bölgede bile yatakların çoğu kamunundur
- Kamu VI. Bölge hariç tüm bölgelere yatırım yapmıştır
- Özel sektör ekonomik olarak kötü olan bölgelere yatırım yapmamıştır
- Devletin sağlıkta sadece düzenleyici bir rol üstlenmesi bölgeler arası eşitsizliği derinleştirecektir

Sağlık Çalışanları

Hekim Başına Düşen Nüfus

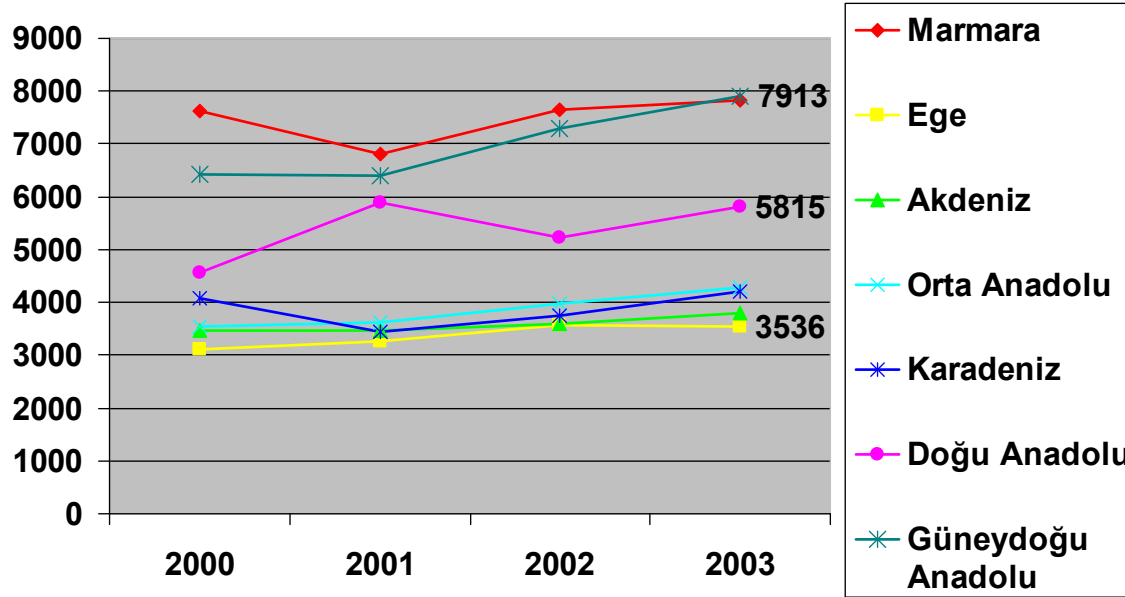

Hekim başına düşen nüfus yıllar içinde 1650 kişiye bir hekim düzeyinden, 662 kişiye bir hekim düzeyine inmiştir

(SB, DPT, TÜİK; 1999,2006)

Temel Sağlık Hizmetlerinde Hekim Başına Düşen Nüfus 2000-2003

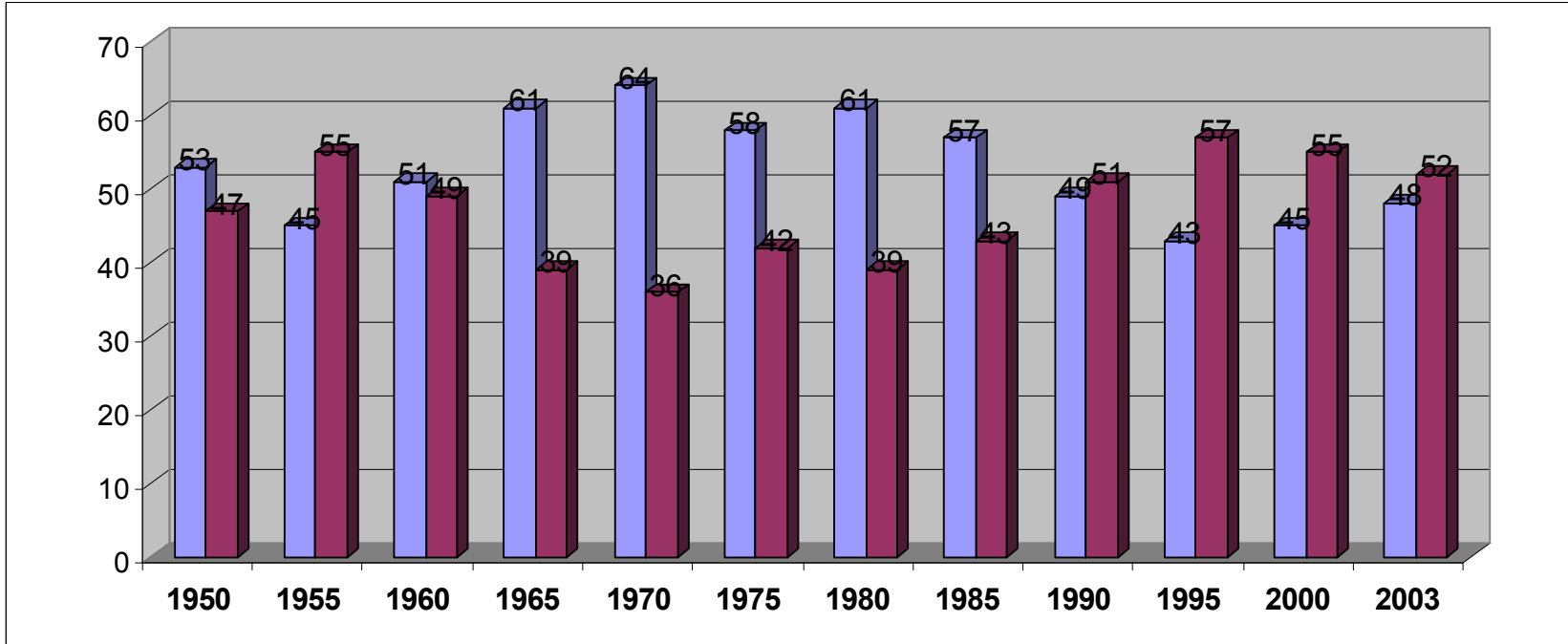
- Ülkemizde hekim başına düşen nüfus azalmakla birlikte Temel Sağlık Hizmetlerinde durum farklıdır
- TSH'de hekim başına düşen nüfus açısından ciddi bölgesel eşitsizlikler vardır
- Ege bölgesinde hekim başına 3536 kişi düşerken Güneydoğu Anadolu bölgesinde 7913 kişi düşmektedir

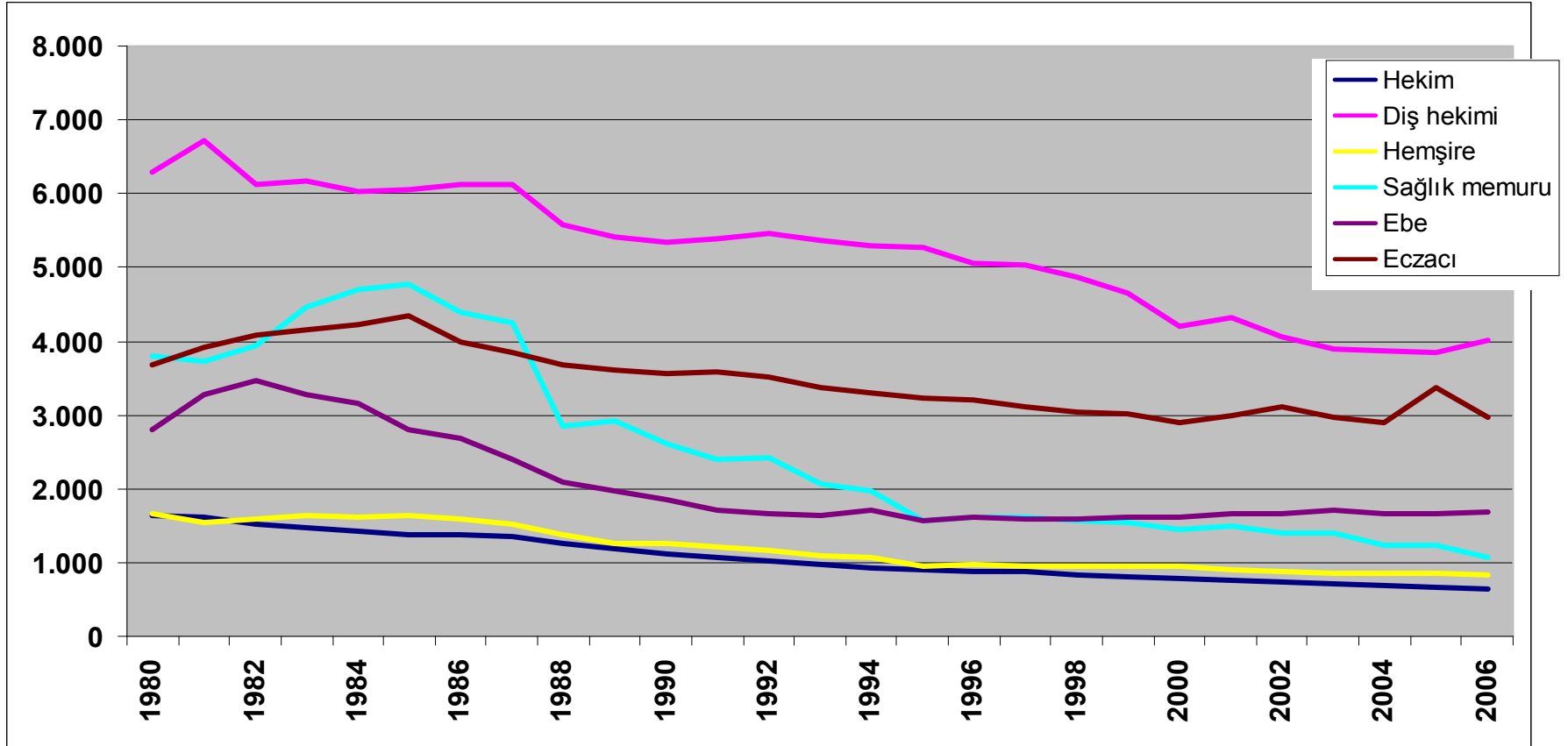

Türkiye'de Uzman ve Pratisyen Hekim Dengesi

■ Uzman %
■ Pratisyen %

Sağlık Personeli Başına Düşen Kişi Sayısı

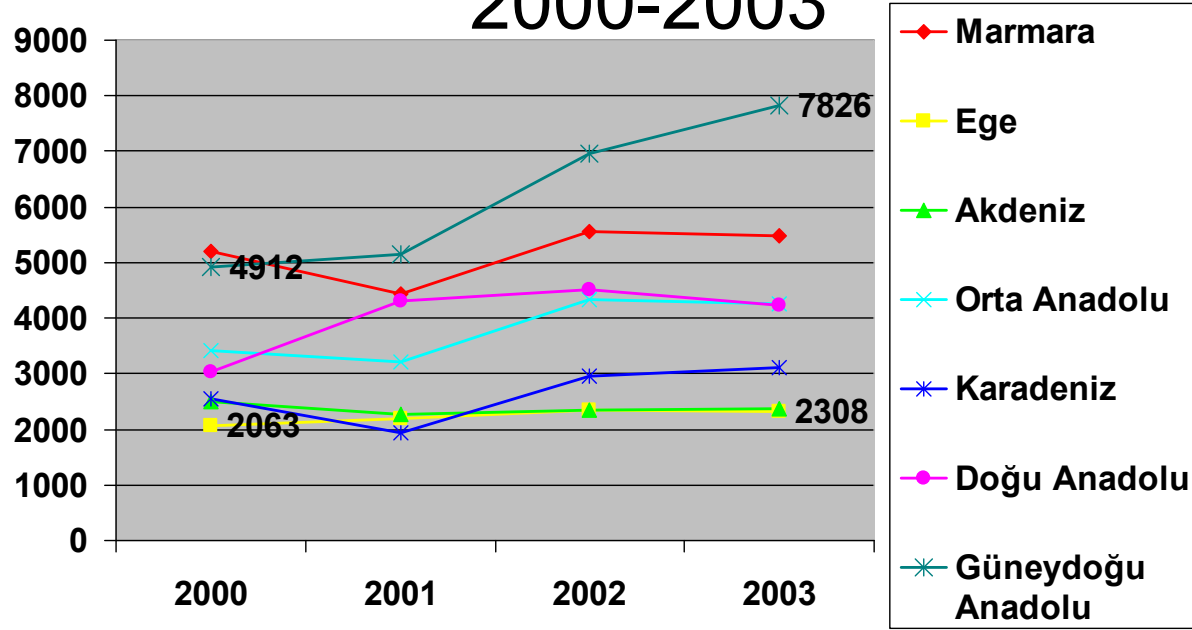

Tüm meslek gruplarında sağlık çalışanı başına düşen nüfus azalmıştır
Ancak ebe başına düşen nüfusta 2000'li yıllarda bir artış eğilimi vardır

Ebe Başına Düşen Nüfus

2000-2003

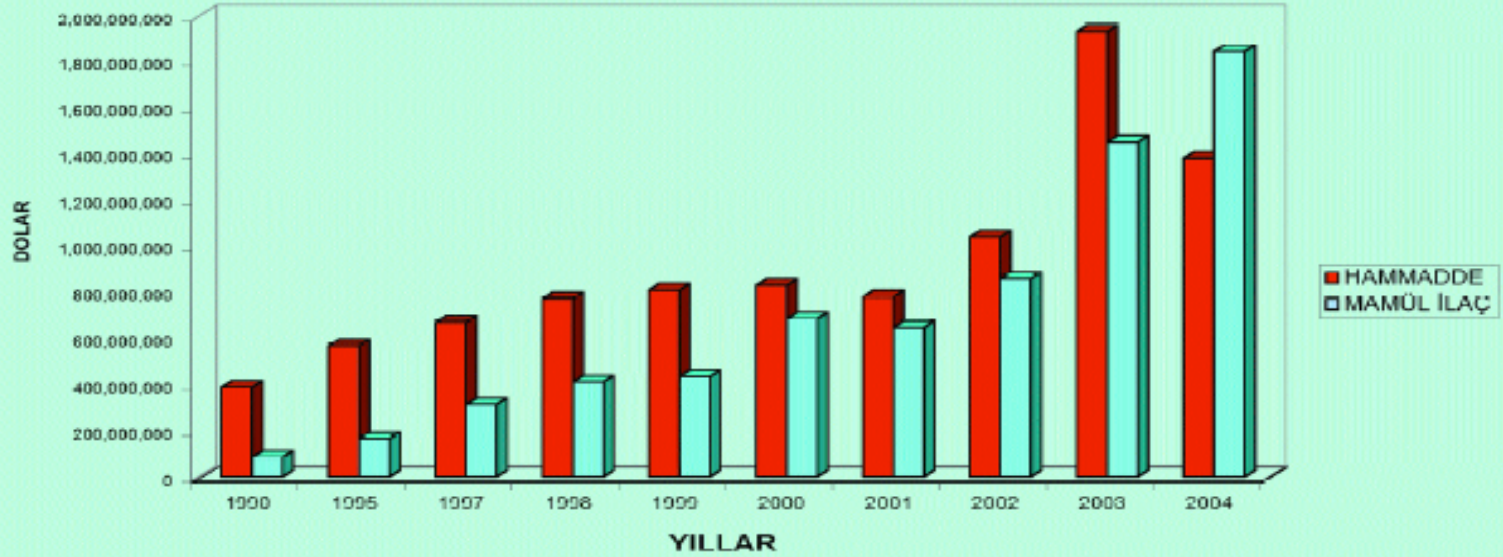
- Ebe başına düşen nüfus açısından ciddi bölgesel eşitsizlikler söz konusudur
- Özellikle Güneydoğu Anadolu bölgesinde ebe başına düşen nüfusun hem diğer bölgelerden yüksek olduğu, hem de yıllar içinde ciddi biçimde artış gösterdiği izlenmektedir
- Ebe başına 7826 kişi düştüğü koşullarda nitelikli ve yeterli koruyucu hizmetlerin yürütülmesi olanaksızdır

İlaç ve Teknoloji

TÜRKİYE'DE YILLARA GÖRE İLAÇ VE İLAÇ HAMMADDE İTHALATI (\$)

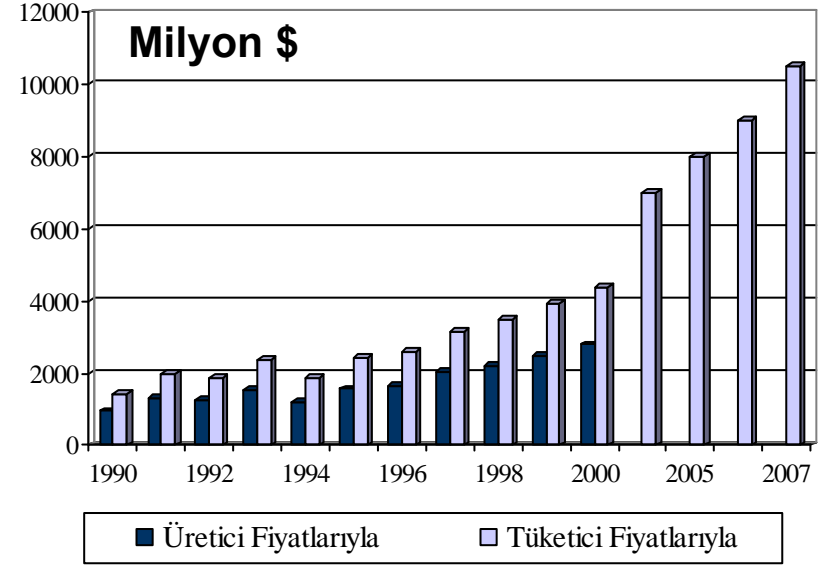
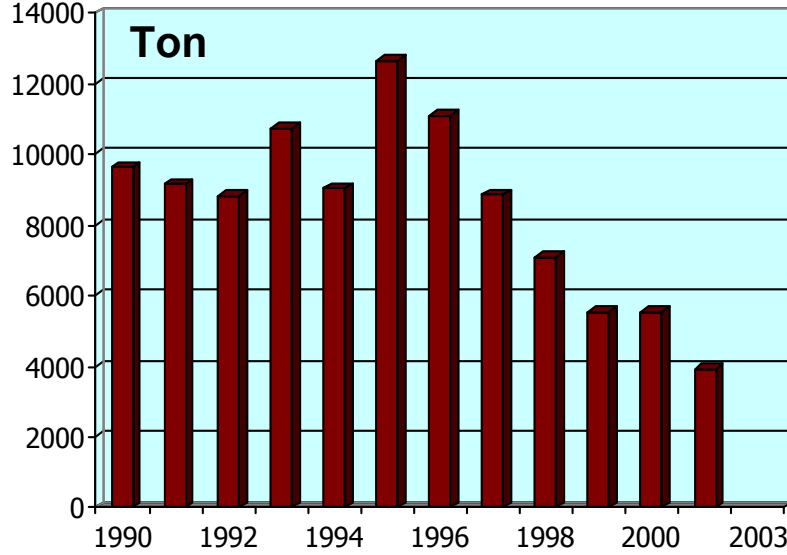

Türkiye ilaç ve hammadde yönünden dışa bağımlı bir politika izlemektedir

İlaç Ham Maddesi Üretimi (ton/yıl)

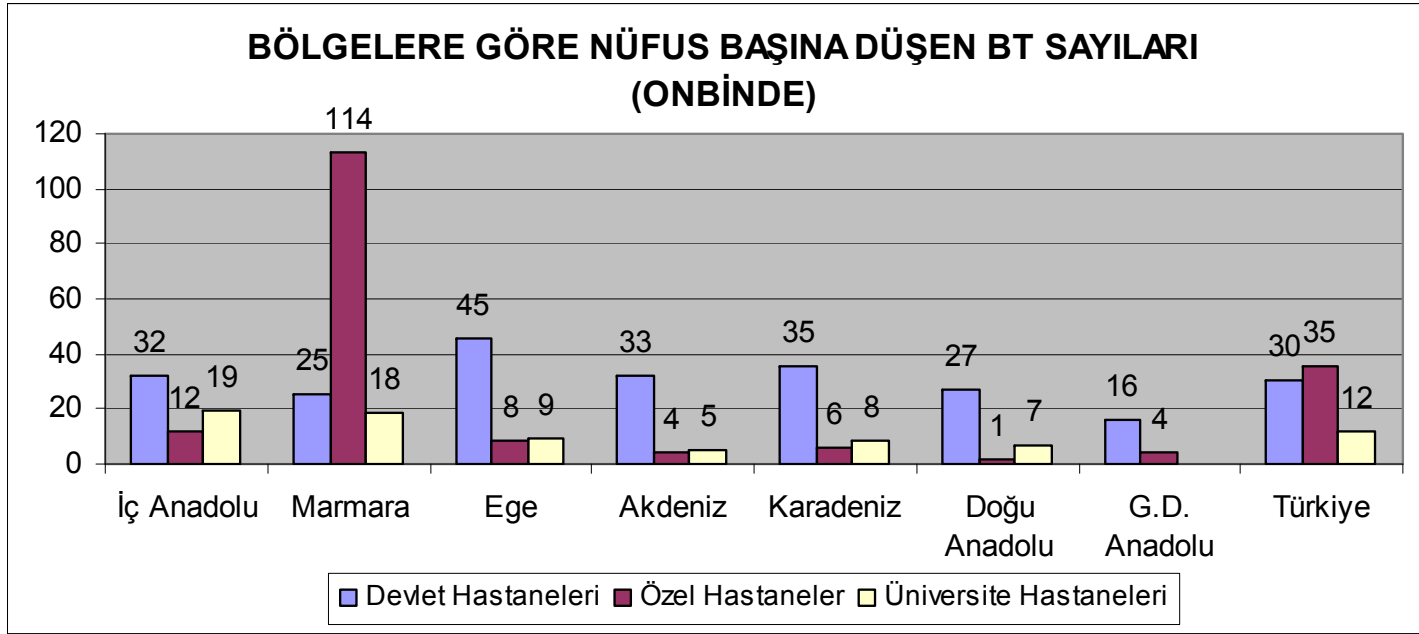
İlaç Harcamaları (milyon \$)

Ülkemizde ilaç ham maddesi üretimi azalırken, ilaç harcamaları artmaktadır

Bilgisayarlı Tomografi Cihazları

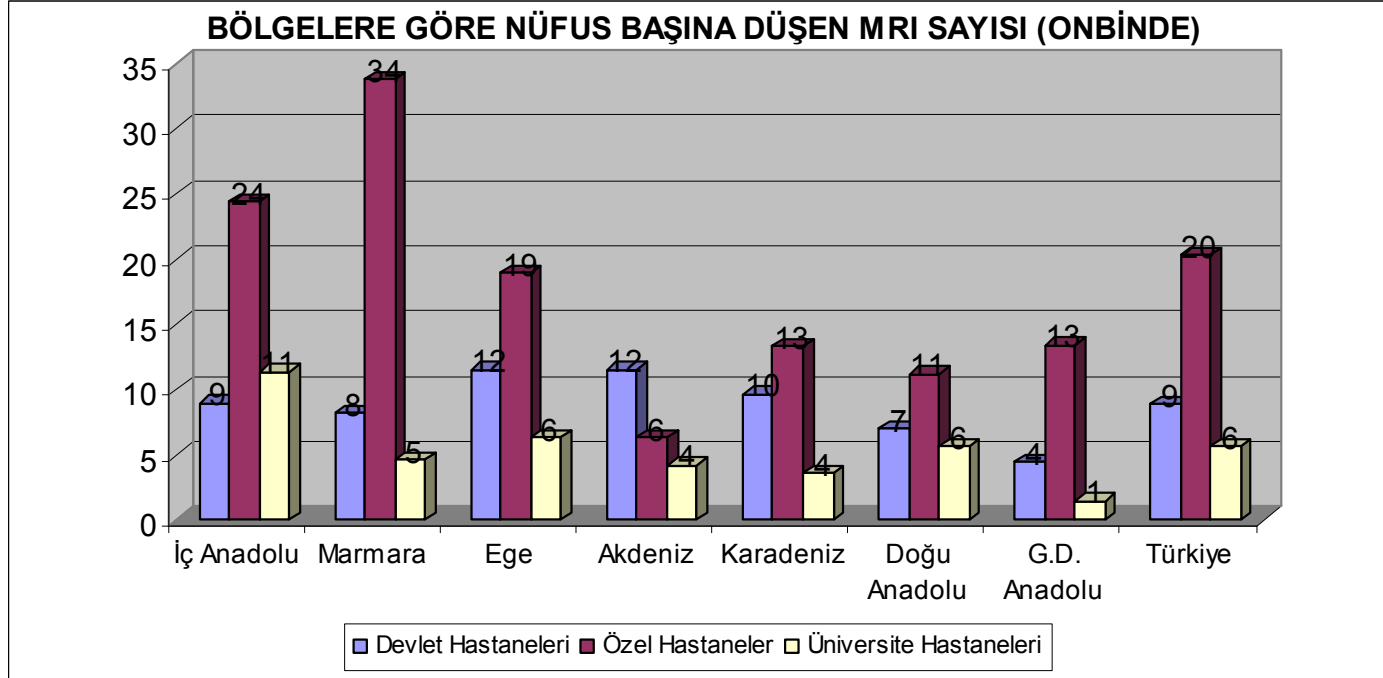

Bilgisayarlı tomografi cihazlarının dağılımı

- Belirgin bölgesel eşitsizlikler göstermektedir
- Marmara dışında tüm bölgelerde kamu sektöründe, Marmara bölgesinde ise ağırlıklı olarak özel sektörde yoğunlaşmıştır

Manyetik Rezonans Görüntüleme Cihazları

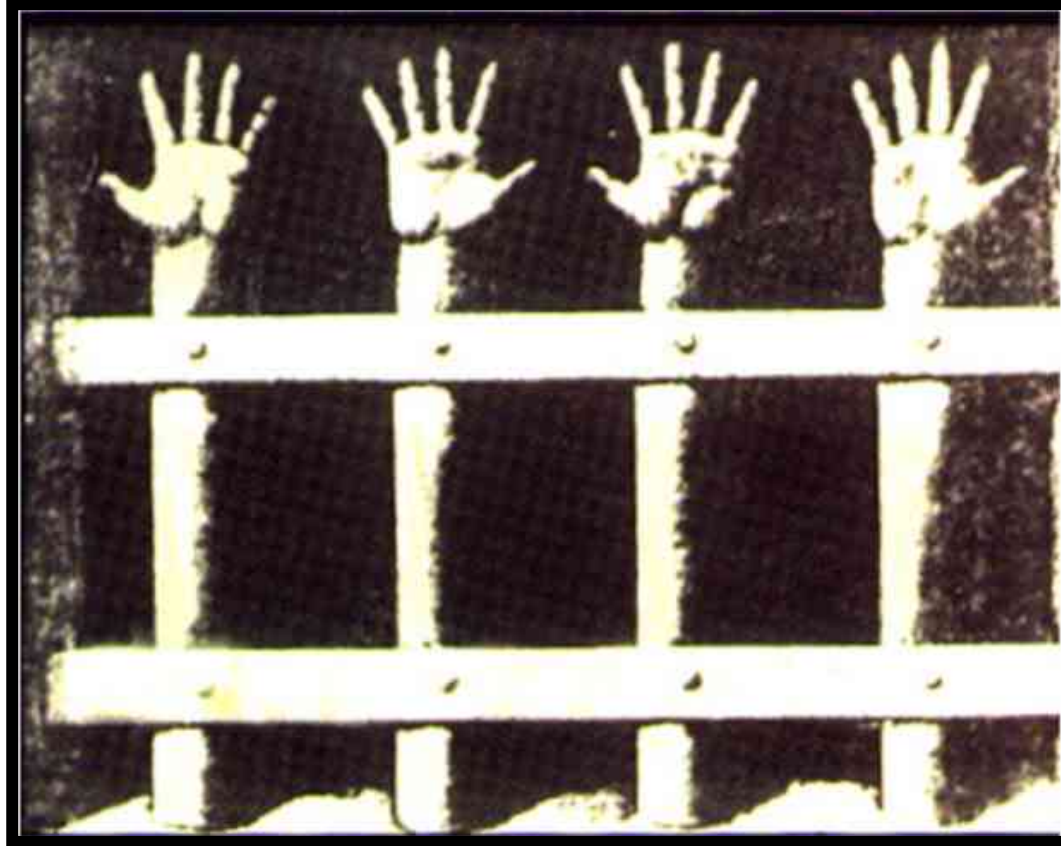

- Manyetik Rezonans görüntüleme cihazları tüm bölgelerde belirgin biçimde özel sektörde yoğunlaşmıştır
- Yüksek teknolojiye erişim piyasa dinamiklerine terk edilmiştir

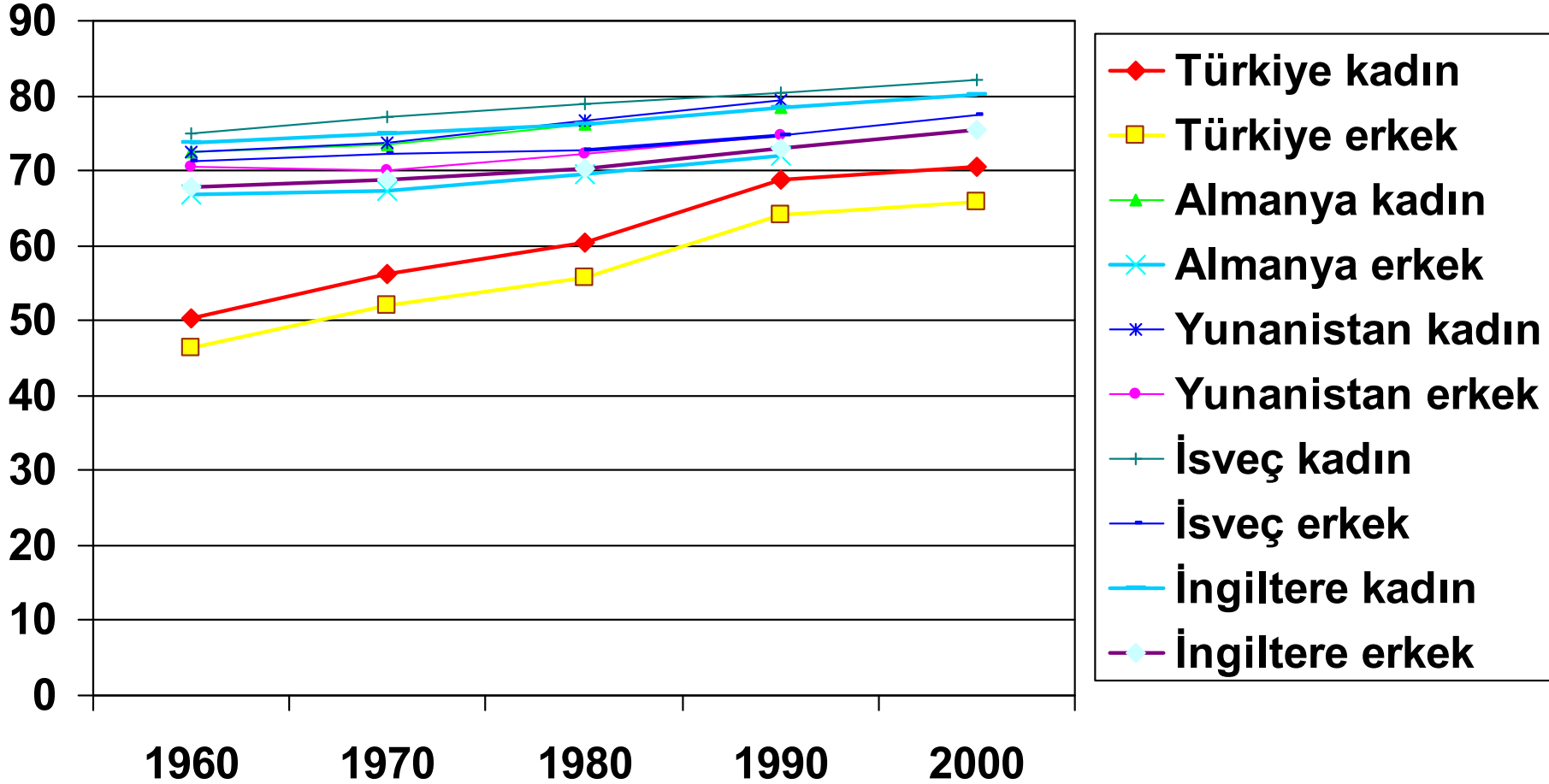

Seçilmiş Sağlık Göstergeleri

Doğuşta Beklenen Yaşam Süresi

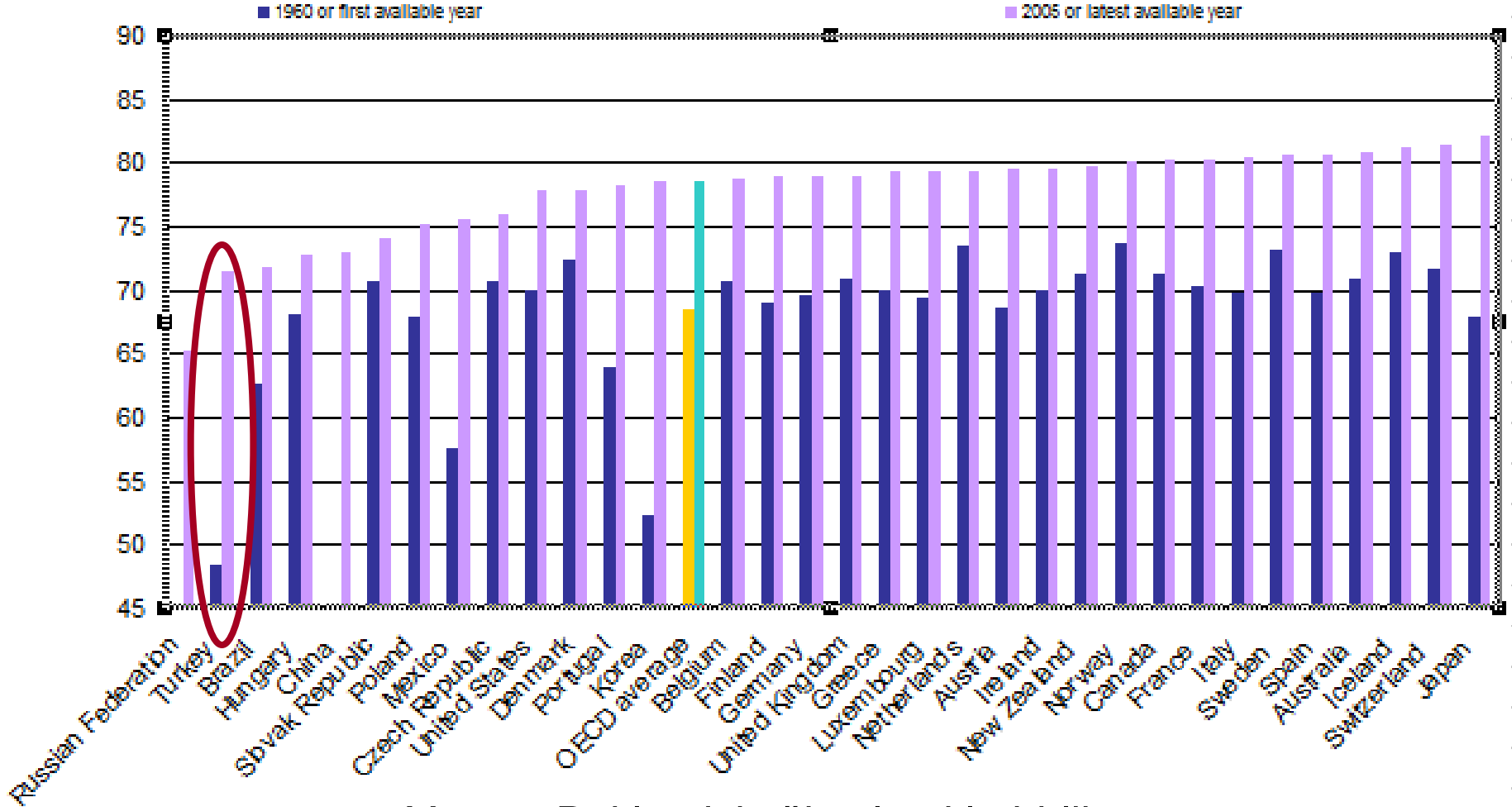

Doğuşta beklenen yaşam süresi tüm OECD ülkelerinin gerisindedir

Yaşam Beklentisi (1960-2005)

Number of years

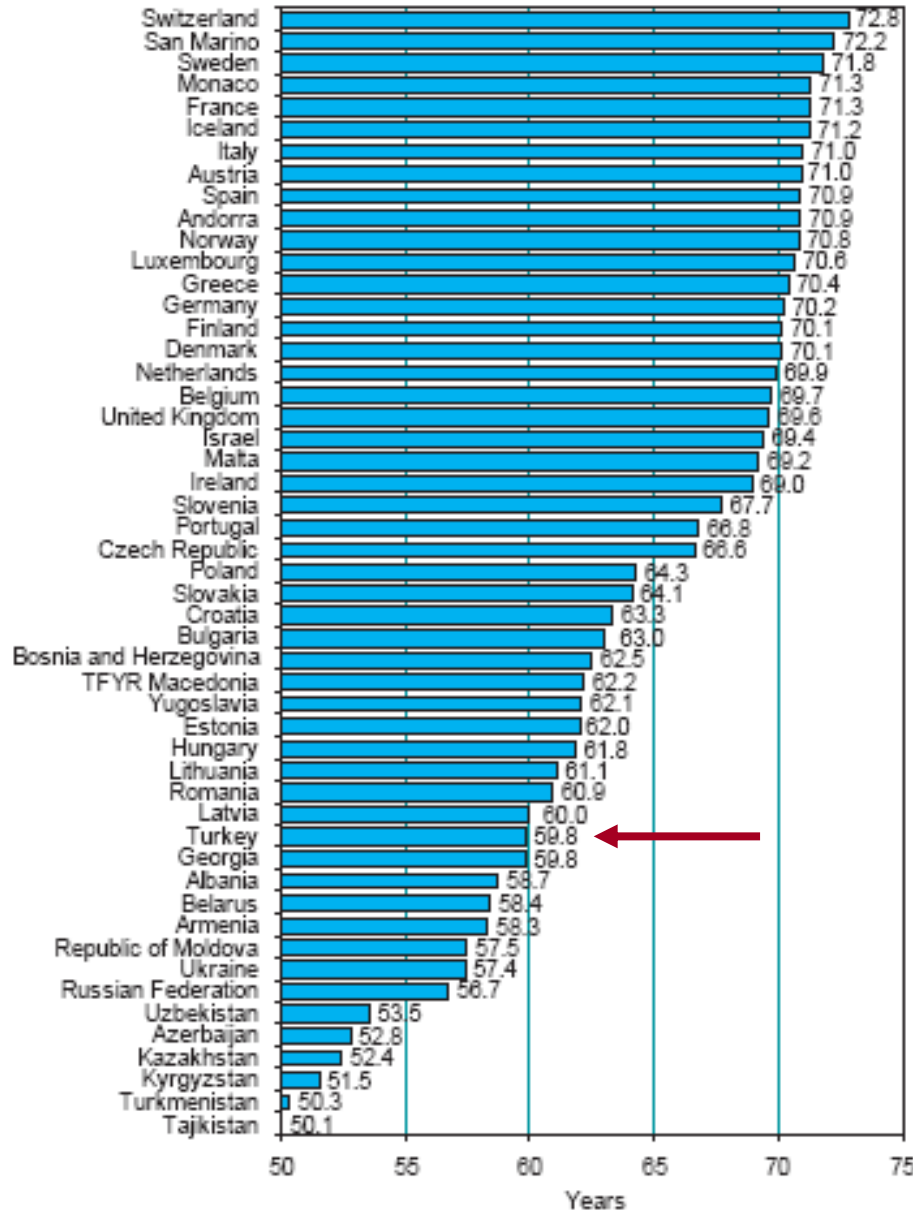

Yaşam Beklentisi yükselmekle birlikte
OECD ortalamasından düşüktür

OECD, 2008

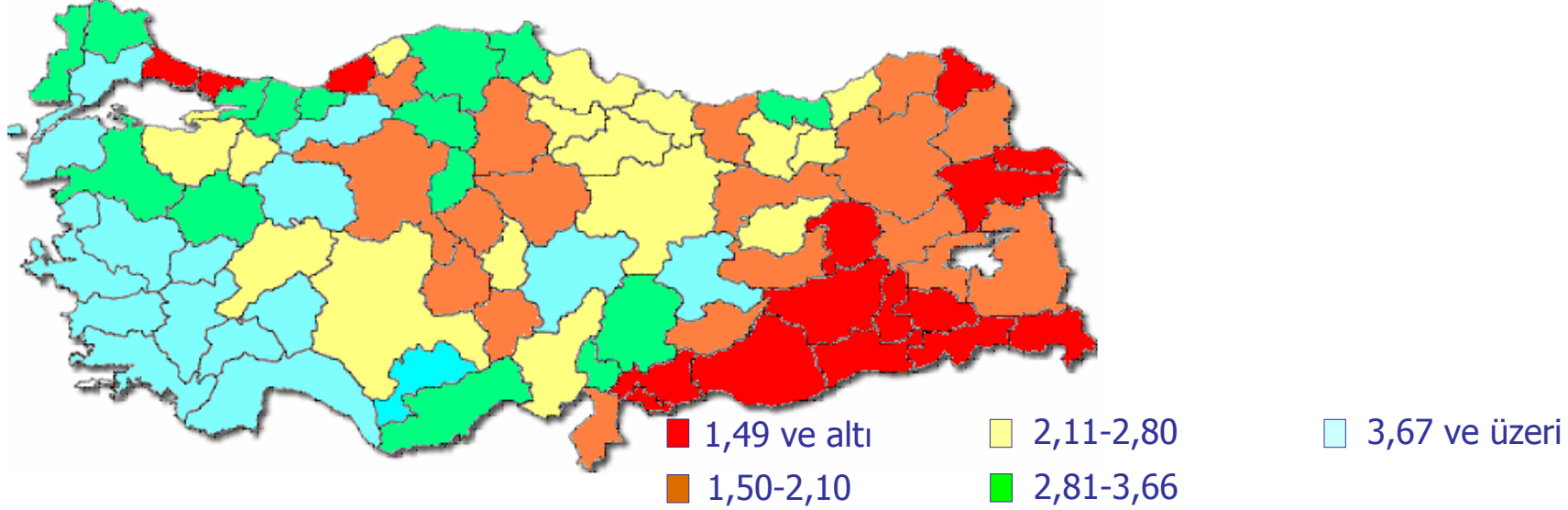
DSÖ Avrupa Bölgesinde Yaşam Beklentisi

Yaşam beklentisi
Avrupa'da 38.
sıradadır

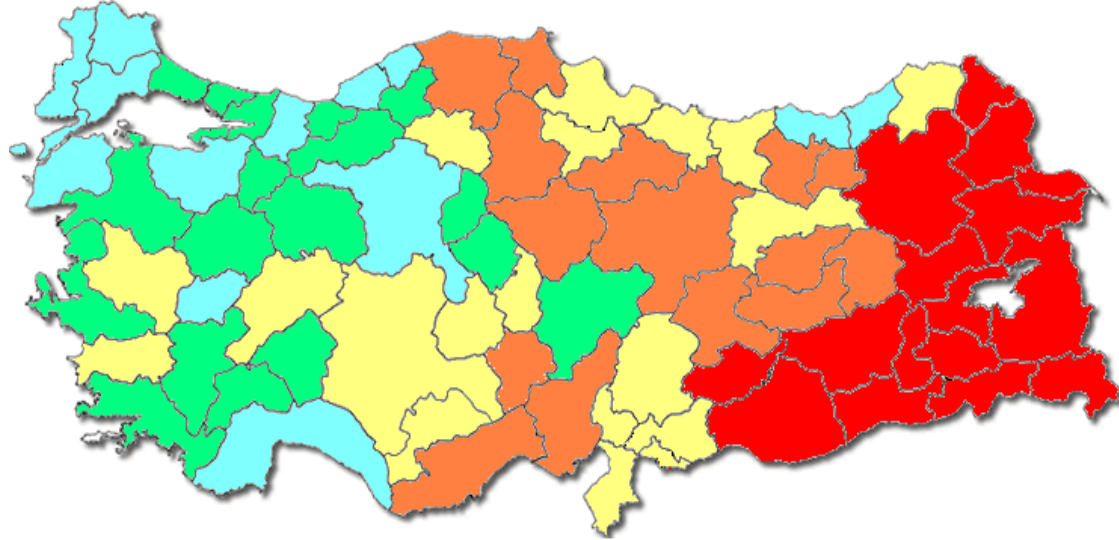
Sağlık Ocaklarında Yapılan Ortalama Gebe İzlemi Sayıları

Gebe izlemleri Güneydoğu, Doğu Anadolu'da ve İstanbul'da çok düşüktür

Sağlık Çalışanı Yardımıyla Doğum Yüzdesi

■ %26,00 ve altı

■ %45,81-54,00

■ %63,61 ve üzeri

■ %26,01-45,80

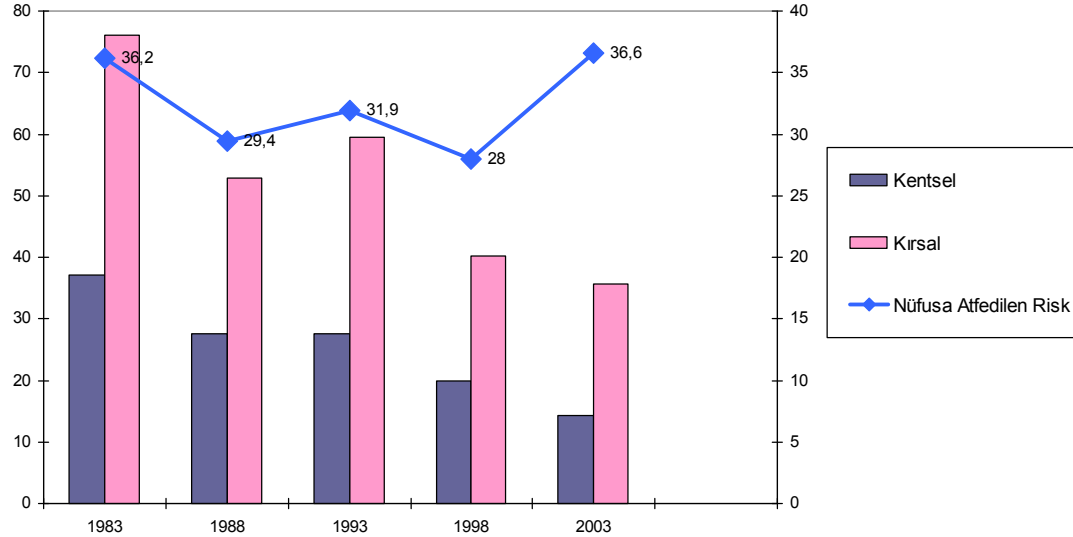
■ %54,01-63,60

- Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da doğumların dörtte üçü sağlık personeli yardımı olmadan gerçekleşmektedir

Sağlık Çalışanı Yardımı Olmadan Gerçekleşen Doğumlar

Kır / Kent - Nüfusa Atfedilen Risk

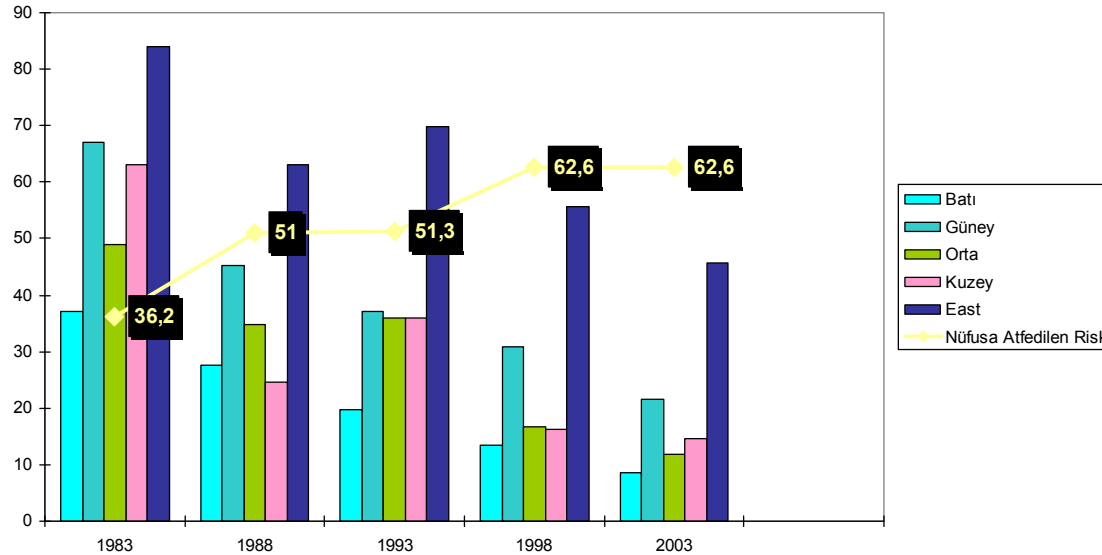

- Sağlık çalışanı yardımı olmadan gerçekleşen doğumlar zaman içinde azalmakla birlikte kır kent eşitsizliği belirginleşmektedir
- 2003 verileri çerçevesinde kırsal ve kentsel bölgedeki koşullar eşitlenebilse sağlık çalışanı yardımı olmadan gerçekleşen doğumların % 36,6'sı engellenebilirdi

Sağlık Çalışanı Yardımı Olmadan Gerçekleşen Doğumlar

Demografik Bölge - Nüfusa Atfedilen Risk

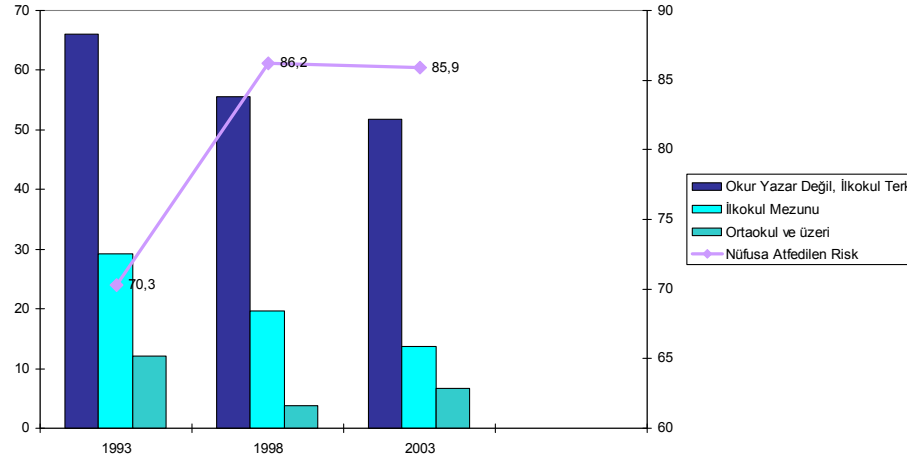

- Sağlık çalışanı yardımı olmadan gerçekleşen doğumlar zaman içinde azalmakla birlikte bölgesel eşitsizlik sürmektedir
- 2003 verileri çerçevesinde demografik bölgeler açısından koşullar eşitlenebilse sağlık çalışanı yardımı olmadan gerçekleşen doğumların % 62,6'sı engellenebilirdi

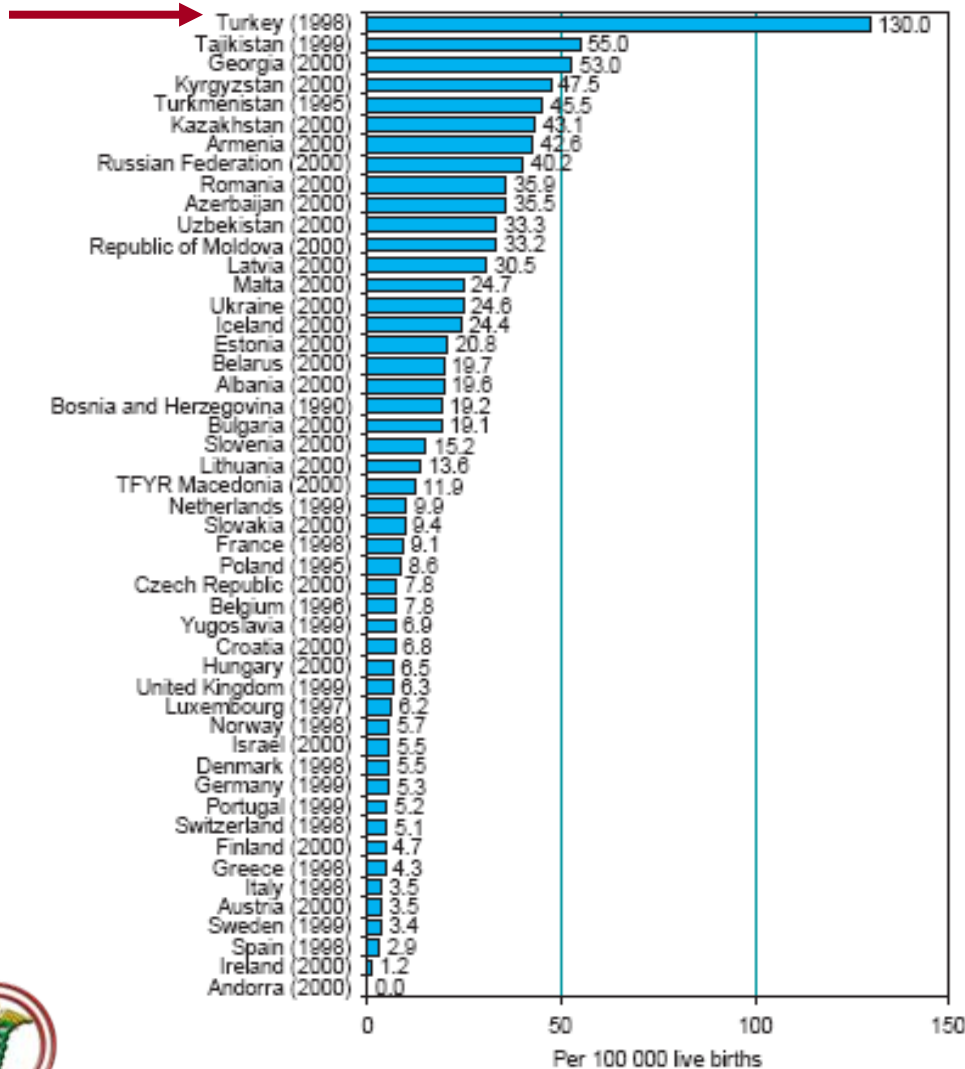
Sağlık Çalışanı Yardımı Olmadan Gerçekleşen Doğumlar Anne Eğitimi - Nüfusa Atfedilen Risk

- Sağlık çalışanı yardımı olmadan gerçekleşen doğumlar zaman içinde azalmakla birlikte anne eğitimi açısından eşitsizlik sürmektedir
- 2003 verileri çerçevesinde anneler eğitim almış olsalar sağlık çalışanı yardımı olmadan gerçekleşen doğumların % 85,9'u engellenebilirdi

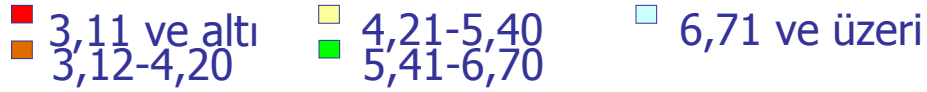
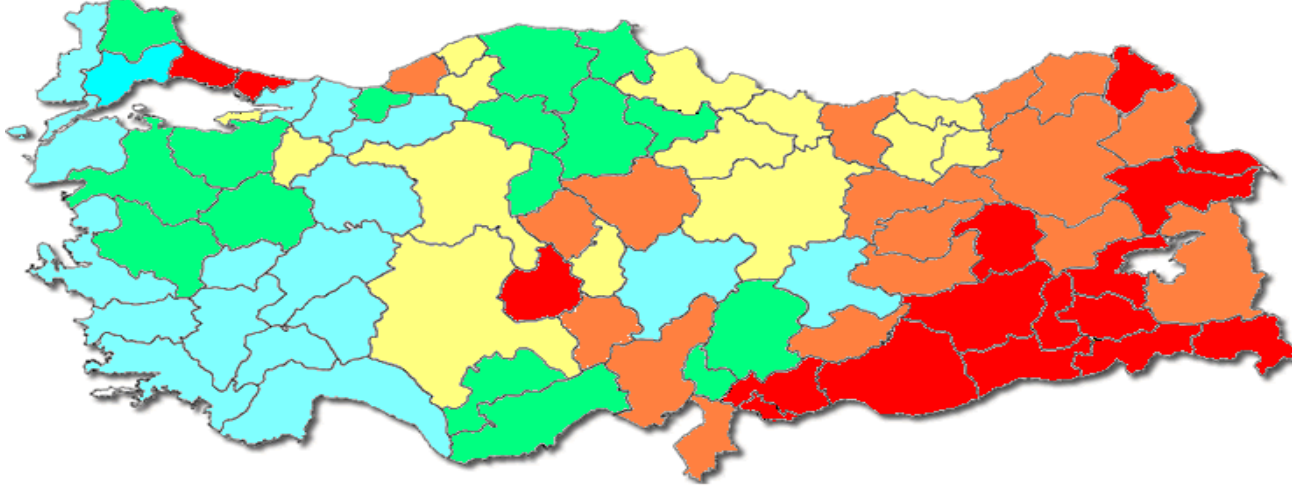
DSÖ Avrupa Bölgesinde Ana Ölümleri

Ülkemiz 2003 yılında anne ölümlerinde başı çekmektedir

Sağlık Ocaklarında Yapılan Ortalama Bebek İzlemi Sayıları

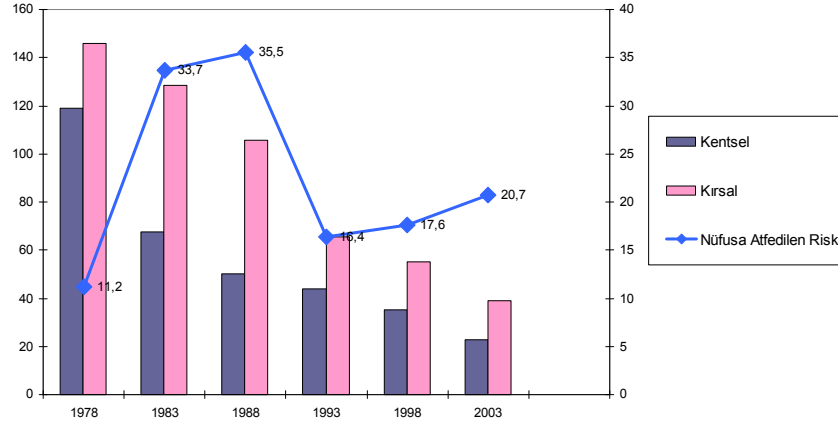

Bebek izlemleri Güneydoğu, Doğu Anadolu'da ve İstanbul'da çok düşüktür

Bebek Ölüm Hızı

Kır / Kent - Nüfusa Atfedilen Risk

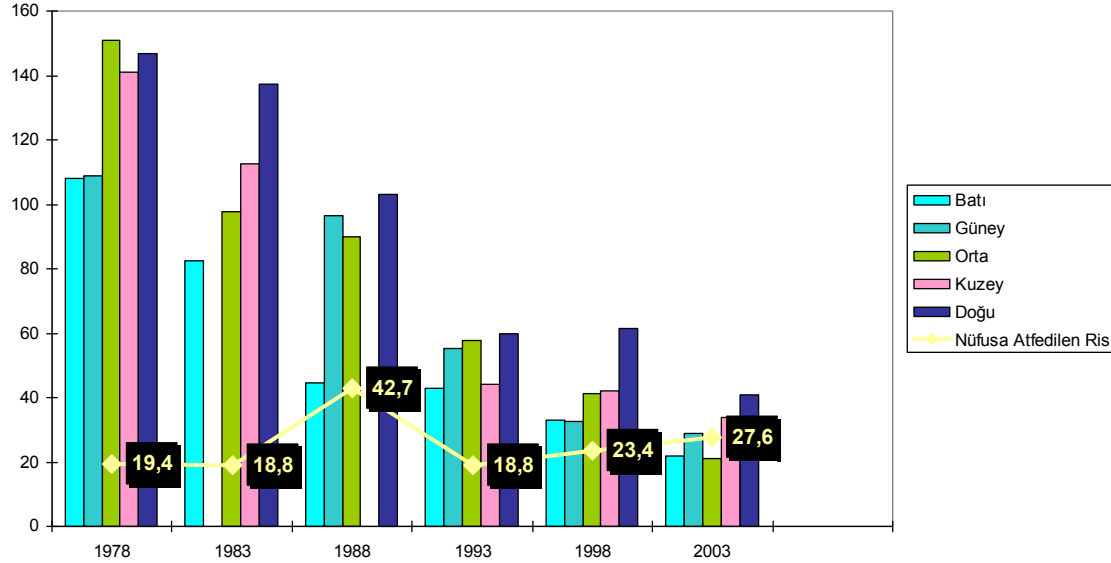
- Bebek ölümleri zaman içinde azalmakla birlikte kır kent eşitsizliği sürmektedir
- 2003 verileri çerçevesinde kırsal ve kentsel bölgedeki koşullar eşitlenebilse bebek ölümlerinin % 20,7'si engellenebilirdi

Hamzaoğlu, Saçaklıoğlu "The Results of Health Reform in Turkey Increased and Deepened Inequalities" in Health Policies in Europe, 2007

Bebek Ölüm Hızı

Demografik Bölge - Nüfusa Atfedilen Risk

- Bebek ölümleri zaman içinde azalmakla birlikte bölgesel eşitsizlik sürmektedir
- 2003 verileri çerçevesinde demografik bölgeler açısından koşullar eşitlenebilse bebek ölümlerinin % 27,6'sı engellenebilirdi

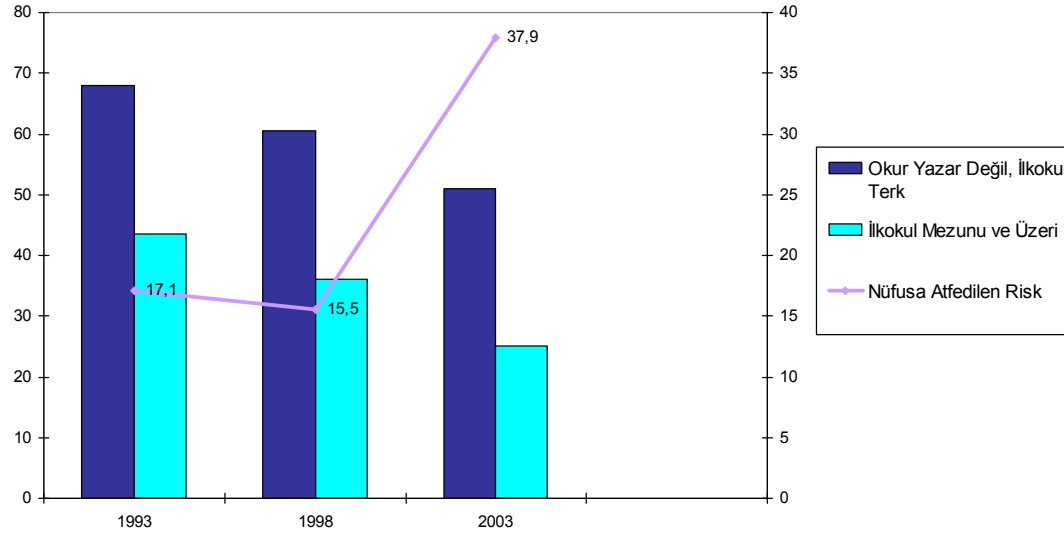

Hamzaoğlu, Saçaklıoğlu "The Results of Health Reform in Turkey Increased and Deepened Inequalities" in Health Policies in Europe, 2007

Bebek Ölüm Hızı

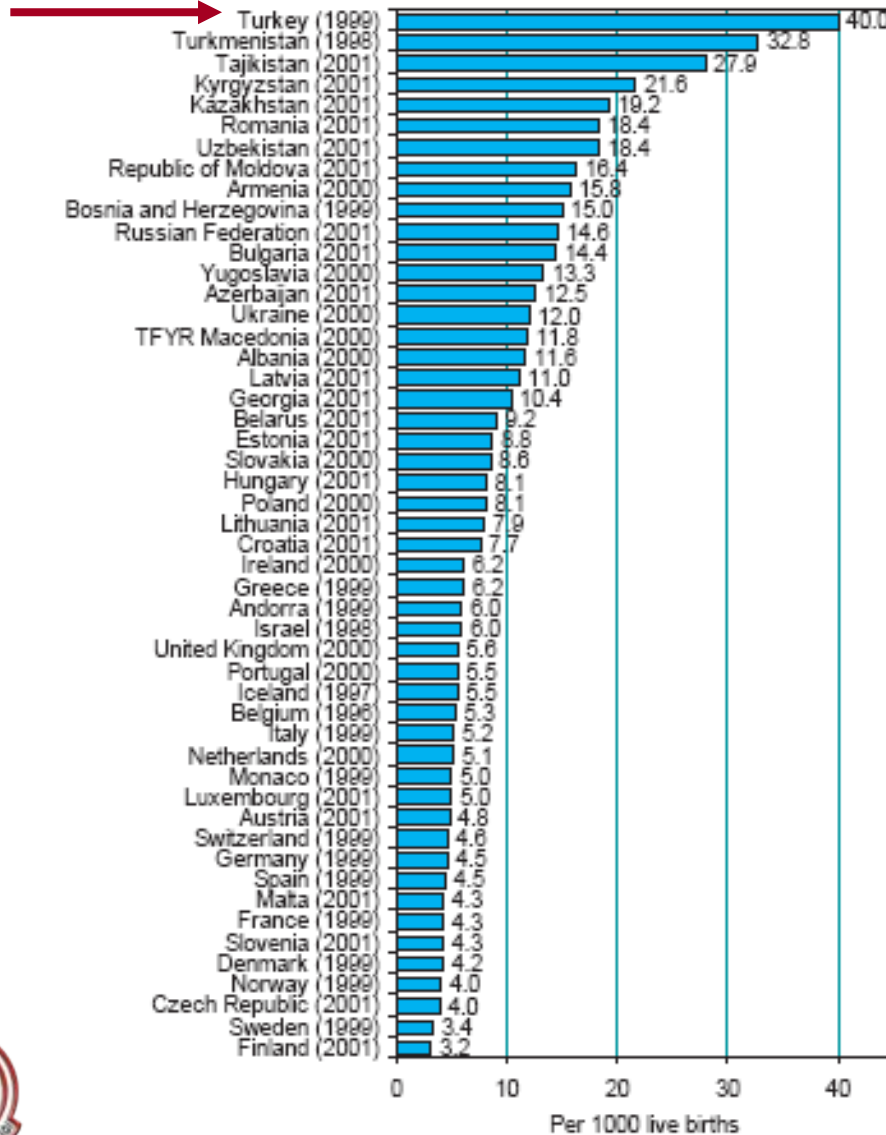
Anne Eğitimi - Nüfusa Atfedilen Risk

- Bebek ölümleri zaman içinde azalmakla birlikte anne eğitimi açısından eşitsizlik göze çarpmaktadır
- 2003 verileri çerçevesinde annelerin tümü en az ilkokul düzeyinde eğitim almış olsa bebek ölümlerinin % 37,9'u engellenebilirdi

DSÖ Avrupa Bölgesinde Bebek Ölümleri

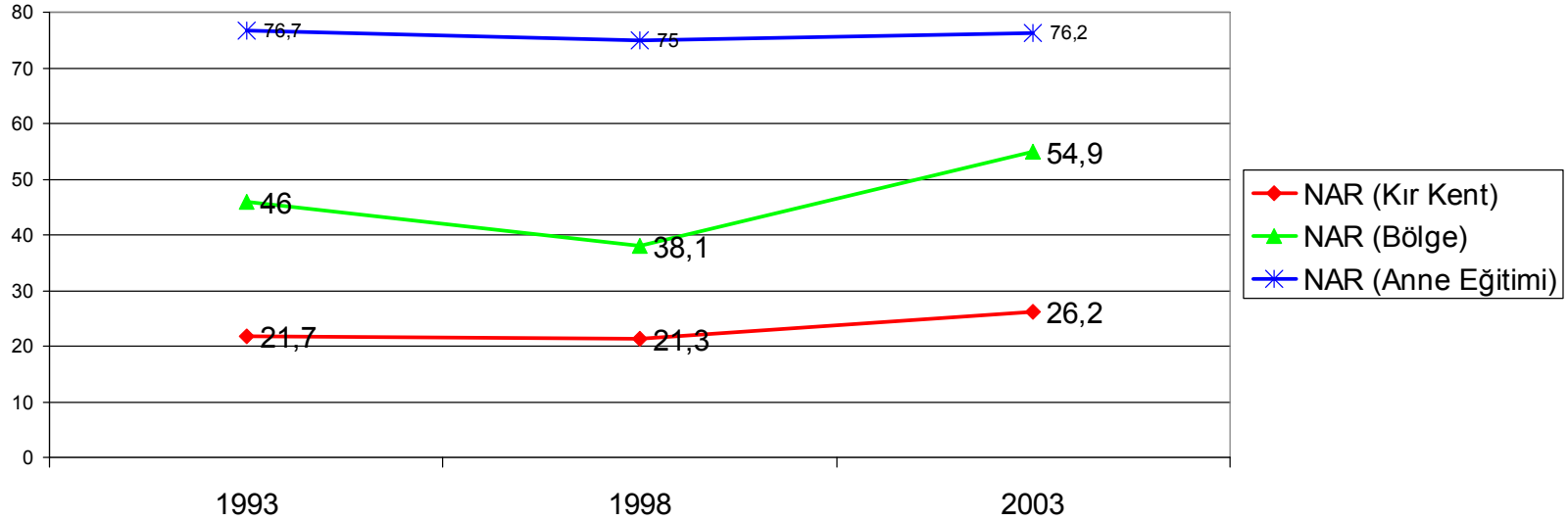

Ülkemiz 2003 yılında
bebek ölümlerinde de
başı çekmektedir

Bodurluk

Kır / Kent, Demografik Bölge, Anne Eğitimi Nüfusa Atfedilen Risk (%) Karşılaştırmaları

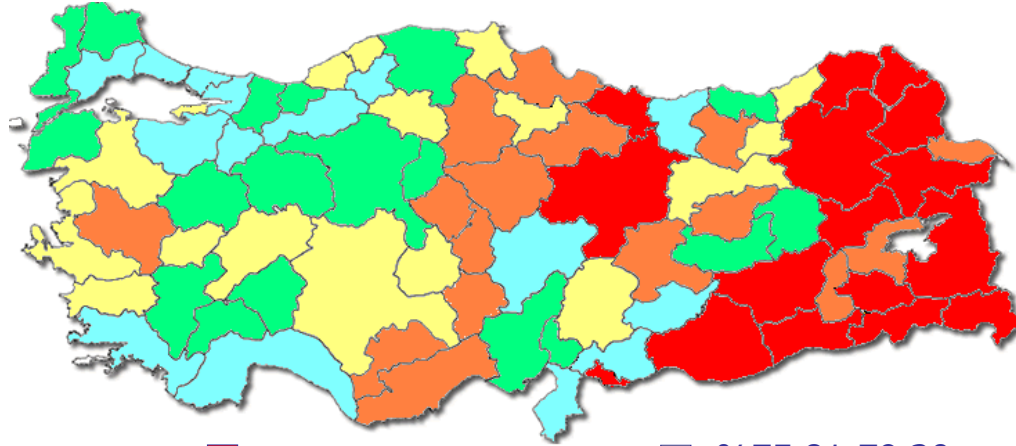

- 2003 verileri çerçevesinde bodurluğun
  - Annelerin eğitim düzeyleri en az ilkokul düzeyine yükseltirse % 76,2’si
  - Demografik bölgelerdeki koşullar eşitlense % 54,9’u
  - Kırsal kentsel bölgeler eşitlense % 26,2’si engellenebilirdi

BCG Aşılı Çocuk Yüzdesi

■ %67,39 ve altı

■ %75,81-79,20

■ %84,01 ve üzeri

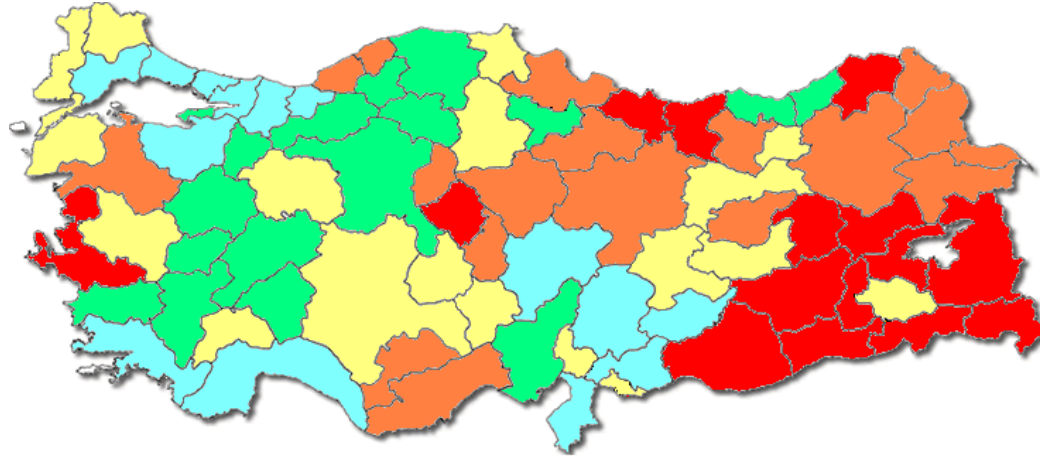
■ %67,40-75,80

■ %79,21-84,00

- Başıııklama hizmetleri açısından ciddi coğrafi eşitsizlikler söz konusudur
- Güneydoğu ve Doğu Anadolu'da BCG aşılı çocuk oranı çok düşüktür

DBT-3 Aşılı Çocuk Yüzdesi

■ %77,39 ve altı
■ %77,40-83,00

■ %83,01-86,00
■ %86,01-92,00

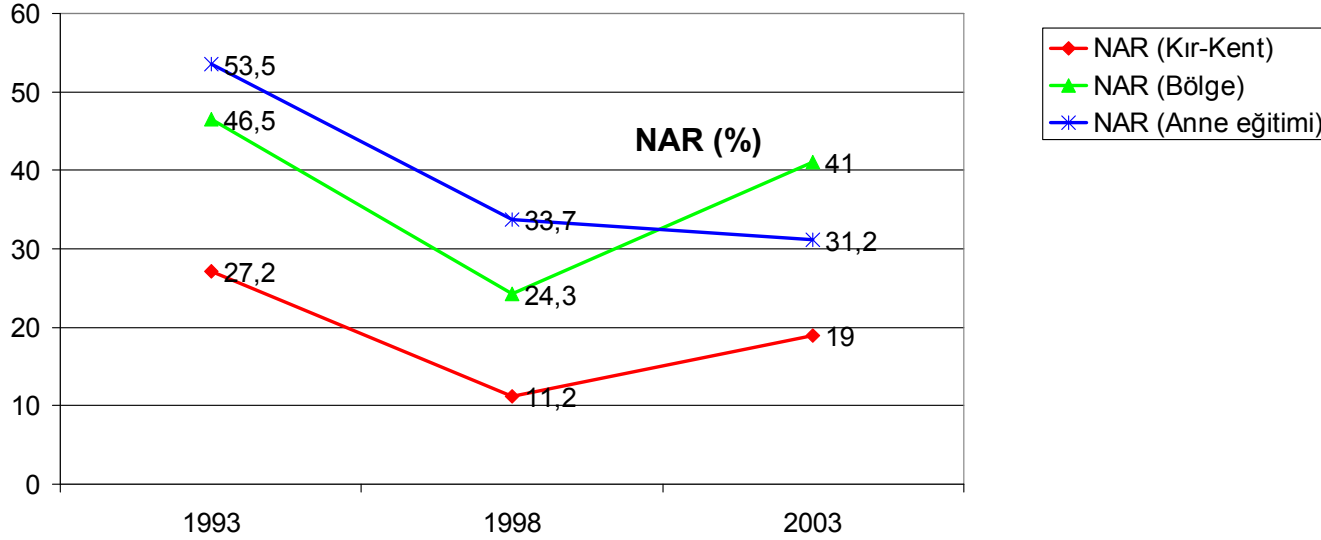
■ %92,01 ve üzeri

- Güneydoğu, Doğu Anadolu ve Doğu Karadeniz’de DBT-3 aşılı çocuk oranı düşüktür

12-23 ay Aşılanmamış Çocuklar

Yerleşim, Demografik Bölge, Anne Eğitimi Nüfusa Atfedilen Risk (%)
Karşılaştırmaları

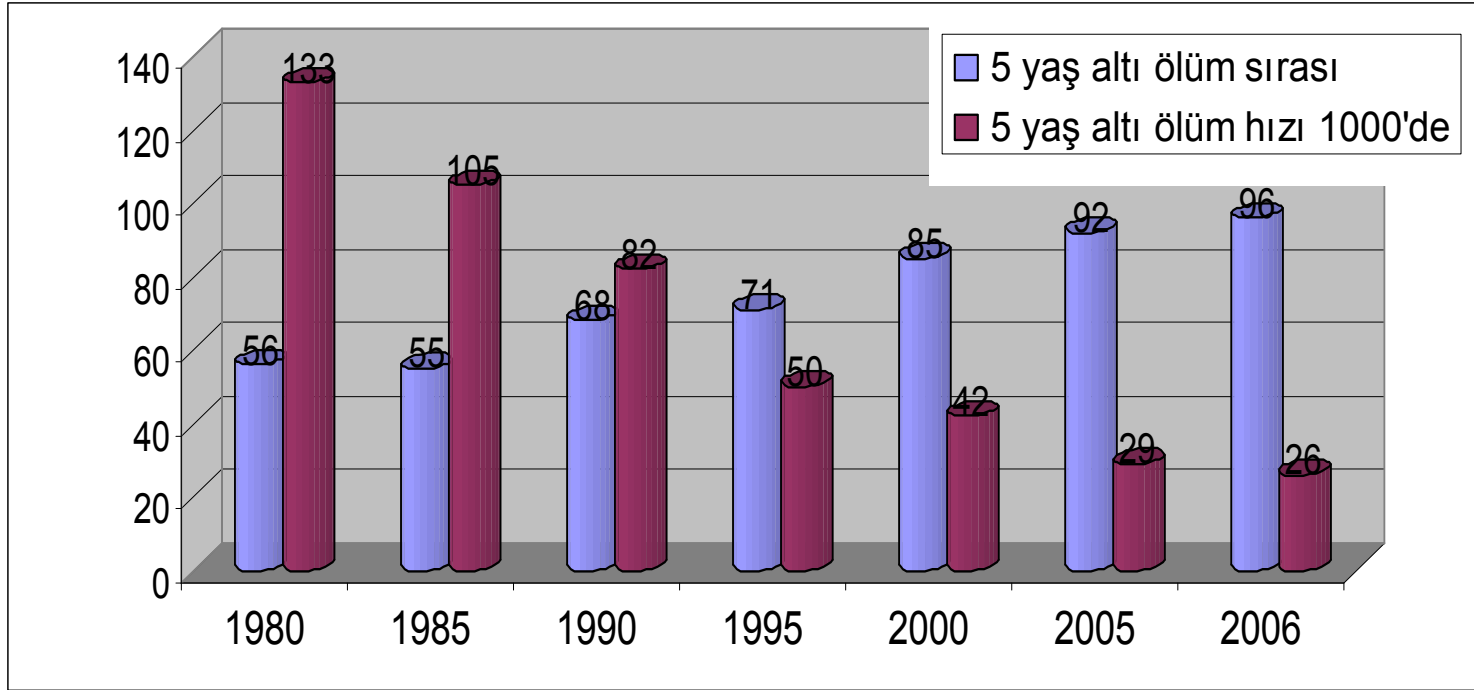

- 2003 verileri çerçevesinde aşılammamış çocukların
  - Annelerinin eğitim düzeyleri en az ilkokul düzeyine yükseltirse % 41,0'i
  - Demografik bölgelerdeki koşullar eşitlense % 31,2'si
  - Kırsal kentsel bölgeler eşitlense % 19,0'u aşılabilirirdi

Hamzaoğlu, Saçaklıoğlu "The Results of Health Reform in Turkey Increased and Deepened Inequalities" in Health Policies in Europe, 2007

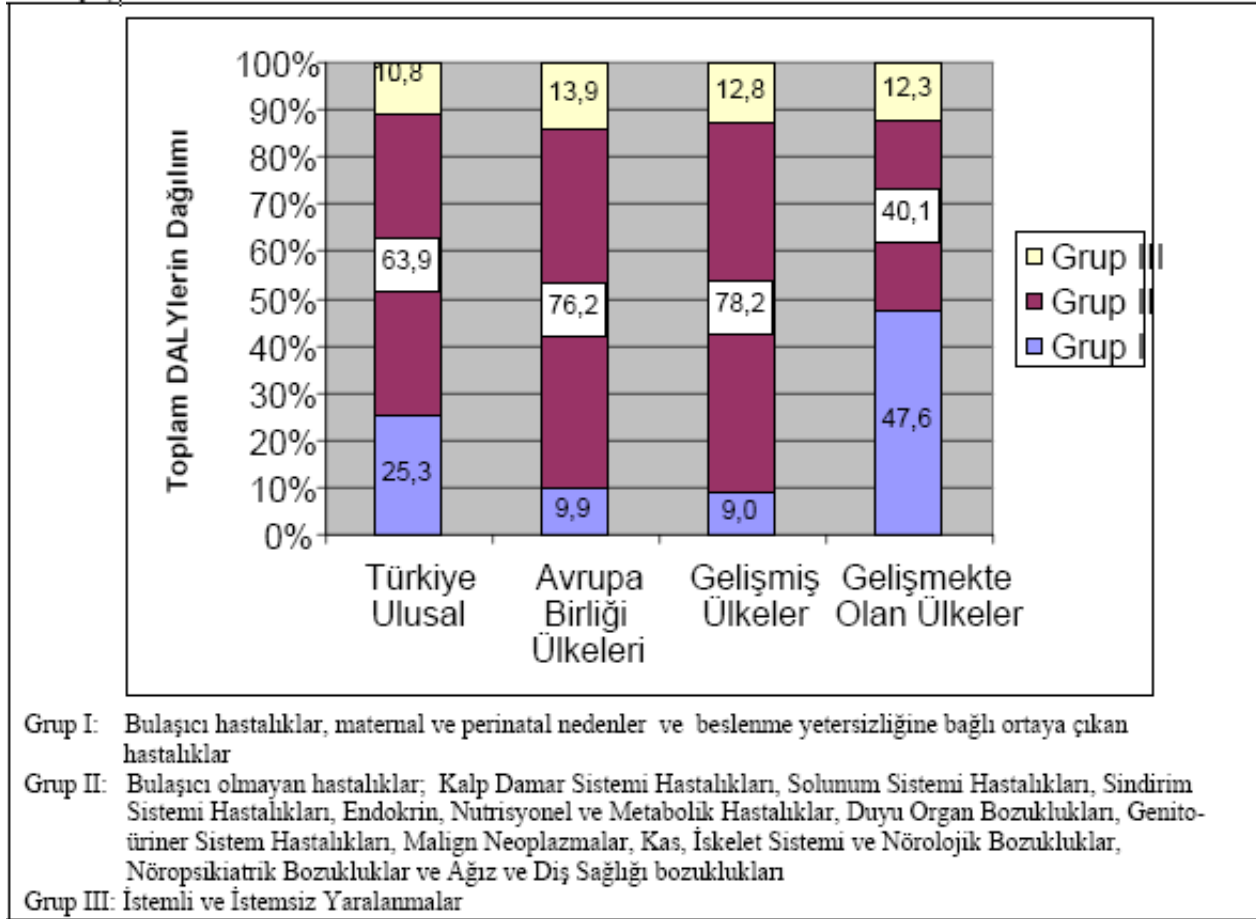
Türkiye 5 Yaş Altı Ölüm Hızı ve Sıralaması

- Beş yaş altı ölüm hızı azalmakla birlikte beş yaş altı ölüm sıralaması kötüleşmektedir
- Ülkemiz 56. sıradan, 96. sıraya gerilemiştir ve diğer ülkelerin sağlık göstergelerinin iyileşme hızının çok gerisindedir

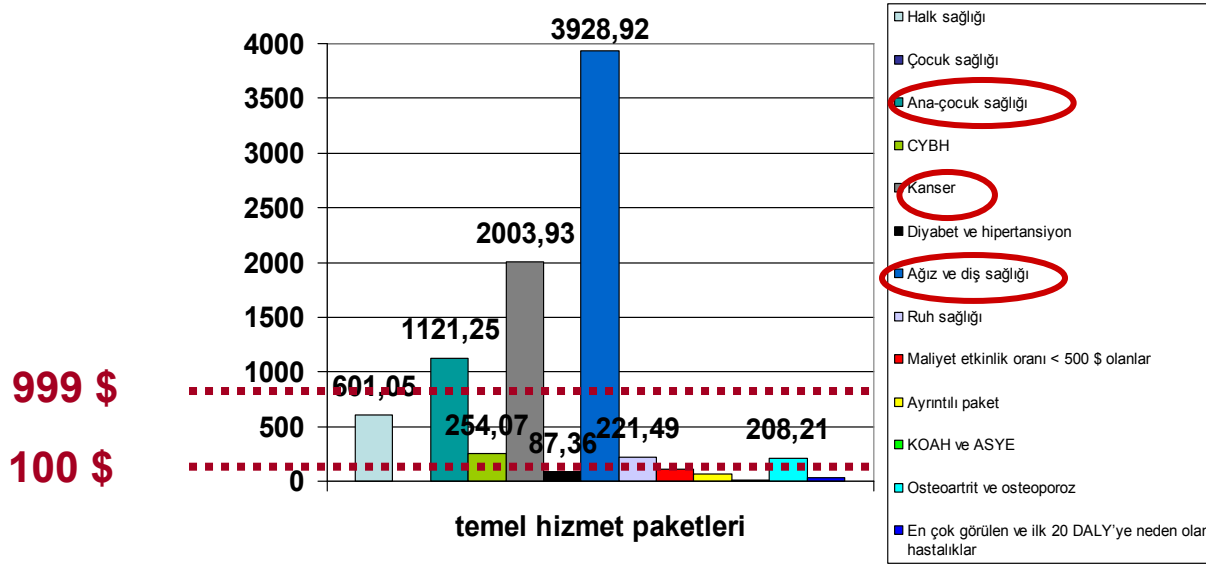
Türkiye Ulusal Düzeyde DALY Nedenlerinin Hastalık Gruplarına Göre Yüzde Dağılımının Avrupa, Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerle Karşılaştırılması

- Ülkemizde hastalık yükünün % 25'i hala enfeksiyon hastalıklarıdır
- Kronik hastalıklar hastalık yükünün % 63,9'unu oluşturmaktadır

Teminat Paketi Tarafından Kurtarılan Yaşam Yıllarının Maliyeti

Dünya Bankasına göre kurtarılan yaşam yılı maliyeti

- 100 \$ ise müdahale maliyet etkindir
- 250-999 \$ ise orta derecede maliyet etkindir

Teminat paketi uygulaması ile birlikte ülkemizde ağız diş sağlığı hizmetleri, kanser tedavisi, Ana çocuk sağlığı hizmetleri başta olmak üzere pek çok başlık maliyet etkin olmadığı için paket kapsamı dışında kalacaktır

**12 EYLÜL
DARBECİLERİ YARGILANSIN**

